

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE
KULLANILAN YETERLİK SINAVLARININ MADDE
YAZIMI BAKIMINDAN İNÇLENMESİ
(MERSİN VE SAKARYA ÜNİVERSİTELERİ ÖRNEĞİ)**

METİN IŞIKOĞLU

**Yüksel Lisans Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı
Prof. Dr. Ali YAKICI**

2015

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTA ÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YETERLİK
SINAVLARININ MADDE YAZIMI BAKIMINDAN İNCELENMESİ
(MERSİN VE SAKARYA ÜNİVERSİTELERİ ÖRNEĞİ)

(Analysis of Proficiency Exams Developed for Teaching Turkish as A Foreign Language in Terms of
Item Writing-Samples of Mersin and Sakarya Universities-)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Metin IŞIKOĞLU

Danışman: Prof. Dr. Ali YAKICI

ERZURUM
Temmuz, 2015

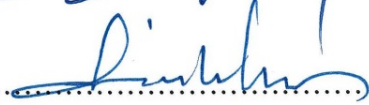
KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Ali YAKICI danışmanlığında, Metin IŞIKOĞLU tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeterlik Sınavlarının Madde Yazımı Bakımından İncelenmesi (Sakarya ve Mersin Üniversiteleri Örneği)” başlıklı çalışma 10/07/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali KAFKASYALI

İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ali YAKICI

İmza:

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Arzu ŞEYDA

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.. / .. / ..

13 Temmuz 2015

Prof. Dr. H. Ahmet KIRKKILIÇ

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeterlik Sınavlarının Madde Yazımı Bakımından İncelenmesi (Mersin ve Sakarya Üniversiteleri Örneği)” başlıklı çalışmamın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla doğrularım.

Tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☒ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin... yıl erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

13 /07/2015

(İmza)

Ad Soyad: Metin İŞİKOĞLU

ÖN SÖZ

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi gün be gün gelişen bir alan olarak karşımızda durmaktadır. Bu çalışmanın, başta yeterlik sınavları olmak üzere alanda yapılan sınavlara ve ölçme-değerlendirme faaliyetlerine katkı sunması amaçlanmıştır. Mersin ve Sakarya Üniversitelerinin Türkçe öğretim merkez yöneticilerinin araştırma fırsatı sunmaları, çalışmanın yapılabilirliği açısından önemlidir.

Tez danışmanım, hocam Prof. Dr. Ali YAKICI, çalışma konusunun seçiminde ve çalışmada önemli destekler sunmuş ve yönlendirmelerde bulunmuştur. Prof. Dr. Ali KAFKASYALI başta olmak Atatürk Üniversitesi Türk dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalı hocalarım çalışmayı incelemiş ve belirttikleri hususlar neticesinde bazı düzeltmeler ve eklemeler yapılmıştır. Çalışmanın son şeklini almasında emekleri büyüktür.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında Yunus Emre Enstitüsünde uzman yardımcısı olarak çalıştığım süre zarfında mesai arkadaşlarım ve yöneticilerimin alanda bilgi birikiminin artmasına önemli katkıları olmuştur. Yetişmemde emeği geçen yukarıda adı yazan ya da yazmayan tüm hocalarıma, okuduğum ve çalıştığım kurumlara, mesai arkadaşlarıma ve aileme teşekkür ederim.

Karamanoğlu Mehmet Bey'in aziz hatırasına...

Erzurum – 2015

Metin IŞIKOĞLU

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YETERLİK SINAVLARININ MADDE YAZIMI BAKIMINDAN İNCELENMESİ (MERSİN VE SAKARYA ÜNİVERSİTELERİ ÖRNEĞİ)

Metin IŞIKOĞLU

2015, 105 sayfa

Türkiye'nin, uluslararası öğrenci barındıran önemli ülkelerden biri hâline gelmesi, yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan çalışmaların nicelik bakımından günden güne artmasını sağlamaktadır. Literatür taramasında yabancılara Türkçe öğretiminde ölçme-değerlendirme alanında yapılan çalışma sayısının az olduğu ve yabancılara Türkçe öğretiminde Türkçe yeterlik sınavları ya da madde yazımı bağlamında detaylı bir incelemenin bulunmadığı görülmektedir.

"Türkçe yeterlik sınavlarının madde yazımı bakımından mevcut durumu nedir?" sorusuna cevap aranan çalışmada, örneklem olarak Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Türkçe Yeterlik Sınavı ile Mersin Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı alınmıştır. Çalışmanın, ilgili literatürdeki eksikliğin giderilmesine katkı sunması amaçlanmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretimi yeterlik sınavlarında en sık karşılaşılan hatalar, yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla alanda çalışan madde redaktörleri tarafından tespit edilmiştir. Bu çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Soru maddeleri, madde yazımında en sık karşılaşılan 5 hata bakımından incelenmiştir. Araştırma neticesinde uluslararası öğrencilerin madde yazımında yapılan hatalar nedeniyle güvenilirliği ve geçerliği düşük yeterlik sınavlara girdiği tespit edilmiştir.

Madde yazımında yapılan hatalar, sınavların güvenilirliğini ve geçerliğini doğrudan etkilemektedir. Güvenirliği ve geçerliği çok düşük Türkçe yeterlik sınavları birçok alanda Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurumlarında ve uluslararası öğrencilerde zaman, emek ve para kayıplarına neden olmaktadır. Araştırma neticesinde elde edilen sonuçların yabancılara Türkçe öğretiminde ölçme-değerlendirme çalışmalarına dikkat çekmesi beklenmektedir.

Araştırmanın önerileri arasında: Devlet eliyle soruların hazırlanma, uygulama ve değerlendirme aşamalarının bir merkez tarafından organize edildiği eş zamanlı bir Türkçe yeterlik sınavının yılda 2 kez yapılması, yabancılara Türkçe öğretimi alanında ölçme-değerlendirme uzmanları yetiştirilmesi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uygulanan sınavların akreditasyonu üzerine çalışan bir test merkezinin kurulması yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yabancılar Türçe öğretimi, madde yazımı, ölçme-değerlendirme, Türçe yeterlik sınavları

ABSTRACT
MASTER’S THESIS
ANALYSIS OF PROFICIENCY EXAMS DEVELOPED FOR TEACHING
TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN TERMS OF ITEM WRITING
(SAMPLES OF MERSİN AND SAKARYA UNIVERSITIES)

Metin İŞİKOĞLU
2015, 105 pages

As Turkey have more and more foreign students studies carried out in the field of teaching Turkish as a foreign language increase quantitatively day by day. It can be clearly seen that the number of studies performed in the field of assessment and evaluation in teaching Turkish is not sufficient and an elaborate research regarding Turkish proficiency exams or item writing in teaching Turkish as a foreign language does not exist.

In this study in which a response to the question of “what is the present state of Turkish proficiency exams within the context of item writing?” Sakarya University, Turkish and Foreign Languages Research and Application Center, Turkish Proficiency Exam and Mersin University Turkish and Foreign Languages Research and Application Center, Internet Based Turkish Proficiency Exam have been used as samples. This study aims at contributing to filling the gap in the literature of relevant studies.

The most common mistakes in Turkish proficiency exams have been determined via semi-structured interview forms and by redactors studying in this field. In this study document review method was utilized. Question items have been analyzed in terms of five most common mistakes in item writing. As a result of this research it has been confirmed that international students enter proficiency exams, validity and reliability of which are low due to the mistakes in item writing.

Mistakes in item writing affect validity and reliability of exams directly. These kind of Turkish proficiency exams cause time, effort and money losses for both institutions of state and international students. It is expected that the data obtained will call attention to assessment and evaluation studies in teaching Turkish as a foreign language.

When it comes to proposals of the research, a Turkish proficiency exam organized by a center which can conduct all phases of it should be performed twice a year. Assessment and evaluation experts should be guided to the field of teaching Turkish to foreign students. A test center studying on accreditation of exams applied in teaching Turkish as a foreign language should be established.

Key Words: teaching Turkish as a foreign language, item writing, assessment and evaluation, Turkish proficiency exams

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI	i
TEZ ETİK BİLDİRİM SAYFASI	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMA VE KODLAR DİZİNİ.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ.	1
1.1. Problem.	2
1.1.1. Problem Cümlesi.	3
1.1.2. Alt Problemler.	3
1.2. Araştırmanın Amacı.	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar.	5
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.	5
1.6. Tanımlar.	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALARI	7
2.1. Kuramsal Çerçeve	7
2.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi.....	7
2.1.2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ölçme Değerlendirme	9
2.1.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeterlik Sınavları.....	11
2.1.2.2. Yabancılar Türkçe Öğretimi Yeterlik Sınavlarında Kullanılan Temel Soru Tipleri.....	12
2.1.2.2.1. Çoktan Seçmeli Maddeler	13
2.1.2.2.2. Doğru Yanlış Maddeleri	13
2.1.2.2.3. Kısa Cevaplı Maddeler	14
2.1.2.2.4. Eşleştirme Maddeleri.....	15
2.1.2.2.5. Yazılı Yoklama Maddeleri	16
2.1.2.2.6. Sözlü Yoklama Maddeleri.....	17
2.2. İlgili Araştırmalar.....	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM	21
------------------------	----

3.1. Araştırmanın Modeli	21
3.2. Evren ve Örneklem.....	21
3.3 Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması	22
3.4. Verilerin Analizi.....	22

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGU VE YORUMLAR	23
4.1 Mersin Üniversitesi (İTS) İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı'na Ait Bulgu ve Yorumlar.....	23
4.2. Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Türkçe Yeterlik Sınavı'na Ait Bulgu ve Yorumlar	66

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER	87
5.1. Sonuç	87
5.2. Öneriler.....	89
KAYNAKÇA	91
ÖZ GEÇMİŞ	93

TABLÖLAR (ÇİZELGELER) DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Konusunda Türk ve Yabancı Yazarlar Tarafından Yazılan Yapıtların Yüzyıllara Göre Dağılım Çizelgesi	8
Tablo 2. Mersin ve Sakarya Üniversitelerine ait Türkçe Yeterlik Sınavlarının Madde Yazımı Hata Dağılımı	88

KISALTMALAR VE KODLAR DİZİNİ

TYS : Türkçe Yeterlik Sınavı

İTS : İnternet Tabanlı Türkçe Sınavı

UTS : Uzaktan Türkçe Sınavı

AOÖÇ: Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi

TÖMER: Türkçe Öğretim Merkezi

A. : Soru kökü ya da seçeneklerin birbirinden bağımsız olmaması

B. :Soru kökü ve/veya seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımların bulunması

C. :Yönerge ve/veya açıklamaların açık ve anlaşılır olmaması ya da gerekli yönerge ve açıklamaların bulunmaması

D. :Soru kökü ve/veya seçeneklerin anlaşılmasını etkileyen hatalar bulunması

E. :Maddenin birden fazla doğru cevabının olması ya da hiç doğru cevabının olmaması

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Türkiye Bursları verilerine göre Türkiye Cumhuriyeti Devleti 150'nin üzerinde ülkeden gelen öğrenciye eğitim desteği sağlamaktadır (turkiyebursları.gov.tr 1, 2015). Devlet ya da çeşitli kurum bursları dışında kendi imkânlarıyla eğitim alan öğrencilerle birlikte Türkiye, uluslararası öğrenci barındıran önemli ülkelerden biri durumunda bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti politikaları, Türk üniversitelerinin eğitim kalitesi, basın yayın yoluyla Türkiye imajının ve Türkiye'ye olan merakın artması, Suriye ve Irak'ta yaşanan savaştan kaçan mülteciler, Türkiye'deki uluslararası yükseköğretim öğrencisi sayısındaki artışın temel sebepleri olarak görülmektedir.

Türkçe bilmeyen Türkiye Burslarıyla eğitim hakkı kazanan öğrencilerin tamamı, Türkçe öğretim merkezlerinde 8 aylık Türkçe kurslarına katılmaktadır. Bu süre sonunda C1 düzeyinde Türkçe yeterlik belgesi alamayan adaylara 1 yıl ek süre verilmekte, bu sürede C1 düzeyinde Türkçe bildiğini belgeleyemeyenlerin burs ve kayıtları iptal edilmektedir (turkiyebursları.gov.tr 2, 2015).

Üniversiteler dil merkezi, Türkçe öğretim merkezi gibi bünyelerindeki birimlerce yapılan Türkçe yeterlik sınavlarıyla uluslararası öğrencilerinin Türkçe seviyelerini ölçmektedir. Mersin Üniversitesinin İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı ve Ankara Üniversitesinin Uzaktan Türkçe Sınavı üniversiteler tarafından yapılan yeterlik sınavlarına örnek gösterilebilir.

Üniversiteler dışında Türkiye'den Yunus Emre Enstitüsünün; yurt dışından telc'in Türkçe yeterlik düzeylerini ölçmeye yönelik hazırlanmış sınavları bulunmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü hâlihazırda kağıt tabanlı olmak üzere yılın Ocak, Mayıs ve Eylül

aylarında Yunus Emre Türk kültür merkezlerinde Türkçe yeterlik sınavı uygulamaktadır (yee.org.tr, 2015).

1.1. Problem

Turgut ve Baykul (2012: 345) tarafından yapılan tanımlamaya göre "Bir bireyin belli bir alanda minimum yeterlik düzeyine ulaşmış olup olmadığını ortaya koymak için yapılan sınava yeterlik sınavı adı verilir."

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sınavların hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirmesinde yapılacak yanlışlar, sınava girecek adayların dil seviyesinin tespitine hata karışmasına sebep olmaktadır.

Ölçme işlemine karışan hata miktarının fazla olması neticesinde Türkçe yeterlik sınav sonuçlarına göre yapılan değerlendirmelerde hatalar yaşanmaktadır. Bu hatalar temelde 2'ye ayrılabilir:

1. Türkçe seviyesi yetersiz öğrencilerin bölüm ya da programlarda eğitime başlamaları

2. Türkçe seviyesi yeterli öğrencilerin Türkçe hazırlık kursu görmeleri

1. hatadan muzdarip öğrencilerde, anlama ve anlatmaya yönelik dil beceri alanlarında yetersizlikler görülmektedir. Bu durum öğrencinin okulu bırakmasına varabilecek sonuçlar ortaya çıkarmanın yanında hedef dilin istenilen düzeyde öğrenilememesinden kaynaklı sosyal sıkıntılar yaşanmasına da neden olmaktadır.

2. hatadan muzdarip öğrencilerde, gerçekte ihtiyaç yokken 1 yıl Türkçe kursu görmekten kaynaklı moral ve ilgi düşüklükleri yanı sıra 1 yıl fazladan okumaktan kaynaklı maddi zorluklar yaşanmaktadır.

Türkçe seviyesi yeterli olmasına rağmen ölçme aracının hatalı olmasından dolayı başarısız olarak değerlendirilen kimi adaylar okuma fırsatlarını ve burslarını kaybedebilmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan yeterlik sınavlarında madde yazımında yapılan yanlışlar neticesinde geçerliği ve güvenirliği düşük sınavlar uygulanmaktadır.

1.1.1 Problem Cümlesi

Türkçe yeterlik sınavlarının madde yazımı bakımından mevcut durumu nedir?

1.1.2 Alt Problemler

Türkçe yeterlik sınavlarının madde yazımında:

- A. Soru kökü ya da seçeneklerin birbirinden bağımsız olmaması
- B. Soru kökü ve/veya seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımların bulunması
- C. Yönerge ve/veya açıklamaların açık ve anlaşılır olmaması ya da gerekli yönerge ve açıklamaların bulunmaması
- D. Soru kökü ve/veya seçeneklerin anlaşılmasını etkileyen hatalar bulunması
- E. Maddenin birden fazla doğru cevabının olması ya da hiç doğru cevabının olmaması

bağlamlarında durumları nedir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Turgut ve Baykul (2012: 133) ölçme aracının geçerliğini "ölçme amacına hizmet etme derecesi" olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan hareketle: "Türkçe yeterlik

sınavları, adayların Türkçe seviyelerinin doğru belirlenebildiği ölçüde geçerlidir." yargısına varılabilir.

Bu çalışmanın amacı, Türkçe yeterlik sınavlarını madde yazımı bakımından incelemektir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'nün 51859319-401.04.99/473 sayı ve 26/02/2014 tarihli genelgesinde (shgm.gov.tr, 2015), yabancı balon pilotlarından Türkçe seviyelerini en az A2 düzeyinde temel Türkçe sertifikasıyla belgelendirmelerini istenmektedir.

Türkçe seviyesi daha düşük olmasına rağmen ölçme aracından kaynaklanan hataların çokluğu neticesinde A2 düzeyinde Türkçe bildiğini belgeleyen yabancı balon pilotu ile yer ekibi arasında yaşanacak Türkçe anlaşılamamaktan kaynaklı sorunlar, ölümle sonuçlanan kazalara neden olabilmektedir. Bu durum dil seviye sınavlarının mümkün olduğunca hatalardan arınık olması gerektiğinin önemini vurgulayan bir örnek olarak gösterilebilir.

Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan sınavlara yönelik hâlihazırda yeterli düzeyde araştırma bulunmamaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan yeterlik sınavlarında madde yazımında karşılaşılan hatalara yönelik yayımlanmış bir çalışmaya, yapılan literatür taraması sonunda ulaşılamamıştır.

Araştırmanın literatürde ilgili alanda bulunan eksikliğin giderilmesini katkı sunacağı düşünülmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Örneklem olarak alınan, 2014 yılında uygulanan Mersin ve Sakarya Üniversitelerine ait Türkçe yeterlik sınavlarının, Türkçe yeterlik sınavları evrenini temsil ettiği varsayılmaktadır.

2. Türkçe yeterlik sınavlarında madde yazımı bağlamında hatalar bulunmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırlıkları

1. Araştırma çalışmanın tamamlanması için verilen yasal süreyle sınırlıdır.

2. Araştırma, Mersin ve Sakarya Üniversitelerinin Türkçe öğretim merkezlerinden temin edilen 2014 yılına ait Türkçe yeterlik sınavlarıyla sınırlıdır.

3. Araştırma, yabancılara Türkçe öğretiminde madde yazımında ve kontrolünde çalışan madde redaktörlerinin, madde yazımında tespit ettikleri aşağıda belirtilen 5 temel hata ile sınırlıdır:

A. Soru Kökü ya da Seçeneklerin Birbirinden Bağımsız Olmaması

B. Soru Kökü ve/veya Seçeneklerde Doğru Cevaba İpucu Veren Kullanımlar

C. Yönerge ve/veya Açıklamaların Açık ve Anlaşılır Olmaması ya da Gerekli Yönerge ve Açıklamaların Bulunmaması

D. Soru Kökü ve/veya Seçeneklerin Anlaşılmasını Etkileyen Hatalar

E. Maddenin Birden Fazla Doğru Cevabının Olması ya da Hiç Doğru Cevabının Olmaması

1.6. Tanımlar

1. Yabancı Dil: Öğrencilere, akademik, toplumsal ve meslekle ilgili gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla anadili dışında öğretilen dil. (Oğuzkan, 1974, 248).

2. Ölçme: Geniş anlamıyla herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucunu sayı veya sıfatlarla ifade etmektir (Turgut ve Baykul, 2012, 3).

3. Değerlendirme: Ölçme sonuçlarını bir ölçüte veya ölçütlere vurarak ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma sürecidir (Turgut ve Baykul, 2012, 3).

4. Ana Dili: Bir kimsenin ocağında konuşulan ve kendisince ilk öğrenilen dil. (Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, 252).

5. Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni: Dil öğretimi merkezlerine, programlarına, kitaplarına ve sınavlarına yön göstermesi amacıyla Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü tarafından geliştirilmiş çerçeve. (Deniz ve Uysal, 2010).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALARI

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde çalışmanın kuramsal çerçevesiyle ilgili bilgi verilecektir.

2.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi

“Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabîî bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi...” (Ergin,1989:3)

Günümüzde yabancı dil öğrenmek uluslararası bağlamda anlaşma, haberleşme ve doğru bilgiye ulaşma açısından önemli avantajlar sağlamaktadır. Devletler hem vatandaşlarına yabancı dil öğretme hem de kendi dillerini başka ülke vatandaşlarına öğretme yönünde politikalar geliştirmektedir.

Bu bağlamda Türklerle askerî, siyasi, sosyal ilişkileri bağlamında Türk dilinin farklı halklardan insanlar tarafından yazılı kaynaklarla ulaşılamayan devirlerden bugüne öğrenildiği düşünülmektedir.

Yabancılarla Türkçe öğretmek amacıyla yazıldığı bilinen ilk eser, Kâşgarlı Mahmud bin Hüseyin bin Muhammed tarafından kaleme alınan "Divânü Lügati't-Türk"tür. Ercilasun (2012: 314-318) verdiği bilgilerde "Divânü Lügati't-Türk"ün 1072-1077 yılları arasında yazıldığını, Türkçeden Arapçaya bir sözlük olduğunu, Türkçe sözleri Arapça karşılıkları ile verirken kelimeleri örnek cümle içinde de kullandığını, eserin mukaddimesi ve açıklamalarının Araplara Türkçe öğretmek maksadıyla Arapça olduğunu belirtmektedir.

"Divânü Lügati't- Türk"ten 1984 yılında Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezinin açılmasına kadar geçen farklı dönemlerde yabancılara Türkçe öğretimine yönelik eserler yazılmıştır. Çağatay Dönemi'nde Muhakemetü'l-Lügateyn; Kıpçak Dönemi'nde Codex Comenicus değinilmesi gereken önemli eserler olarak görülmektedir.

Programlı bir şekilde Türkçe öğretim faaliyetleri, Ankara Üniversitesi TÖMER'in kurulmasıyla başlanmıştır.

1990'ların başında Büyük Öğrenci Projesi, Türkiye Türkçesinin öğretimine yönelik kaynak eksikliğinin hissedilmesi açısından önem taşımaktadır.

Hengirmen (1993: 7) çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda yazılan kitapların sayılarını yüzyıl ve yerli-yabancı yazarlı olarak bir tablo ile göstermiştir.

Tablo 1. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Konusunda Türk ve Yabancı Yazarlar Tarafından Yazılan Yapıtların Yüzyıllara Göre Dağılım Çizelgesi

Yüzyıl	Türk yazarlar	Yabancı yazarlar
XI. yüzyıl	1 kitap	-
XII. yüzyıl	-	-
XIII. yüzyıl	-	-
XIV. yüzyıl	-	-
XV. yüzyıl	-	-
XVI. yüzyıl	-	-
XVII. yüzyıl	-	11 kitap
XVIII. yüzyıl	-	11 kitap
XIX. yüzyıl	6	34 kitap
XX. yüzyıl	149	172 kitap
Toplam	156	228 kitap

(Hengirmen, 1993: 7)

Tablodaki verilerden hareketle toplamda Türk yazarlar tarafından yazılan kitap sayısının Hengirmen'in çalışma yaptığı dönemde, yabancı yazarlar tarafından yazılan kitap sayısından az olduğu görülmektedir.

2.1.2. Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ölçme Değerlendirme

Tekin (2015: 31) çalışmasında ölçmeyi bir betimleme işi olarak tarif etmekte ve "Bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının, sahipse sahip oluş derecesinin gözlenip gözlem sonuçlarının sembollerle ve özellikle sayı sembolleriyle ifade edilmesidir." şeklinde tanımlamaktadır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde ölçme değerlendirme 4 temel dil beceri alanında adayın eğitime başlamadan önce, eğitim sırasında ve eğitim sonrasında eksik ve iyi yönlerinin tespiti için büyük öneme sahiptir.

Aday, Türkçe kursuna başlamadan önce dil yeterliğinin belirlenmesi, kurs esnasında varsa öğrenme eksikliklerinin tespiti, yoksa öğrenmesinin pekiştirilmesi için çeşitli sınavlara ya da ölçme yöntemlerine tabi tutulur.

"Ortak Öneri Düzeyleri dil öğrenenlerin dil yeterlik kazanım süreçlerinde elde ettikleri başarıların, tanımlama sistemi kategorilerinde belirlenmesini sağlayan bir araçtır." (AOÖÇ. 2012: 8)

Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde A1, A2, B1, B2, C1, C2 adlandırmalarıyla belirlenen dil düzeylerinden, adayın bir üst düzeye geçmesi ya da düzey tekrarı yapması düzey sonu sınavlarıyla belirlenir.

Her süreç ve beceri için alternatif ölçme yöntemleri de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde önemli yer tutar. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme-değerlendirme sadece kur, sertifika, düzey belirleme gibi adlandırılan sınavlarla sınırlı bir kavram olarak düşünülmemelidir.

Yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanan kitaplarda hazırlık çalışmalarının, alıştırmaların, metin altı sorularının öğrencinin dil seviyesine uygun olup olmamasına kadar pek çok şey dikkate alınmaktadır. Örneğin, kullanılan materyalin pedagojik açıdan uygun olup olmaması adayın eğitim sürecini etkileyen faktörler arasındadır.

Aday, düzey sonu sınavlarında okuma, dinleme, yazma ve konuşma beceri alanlarından istenen minimum puanı alması durumunda bir üst seviyeye geçer, düzey tekrarı yapar ya da kursu bırakır.

Dil öğreniminde bir beceri alanında yaşanacak eksiklik, doğrudan diğer beceri alanlarına da belli oranlarda yansımaktadır. Dinleme becerisinde yeterli düzeyde başarı sağlayamayan adayın, konuşmasında da sorunlar görülmesi muhtemeldir. Dil öğretimi iyi takip edilmesi gereken ve birbiriyle iç içe bağlantılı süreçler bütününden meydana gelmektedir. Ölçme-değerlendirme de bu süreçlerden biridir. Ölçme-değerlendirme sürecinde yapılacak hatalar adayın dili yanlış öğrenmesine de sebebiyet verebilmektedir.

Örneğin, A1 düzeyinde bir yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitabında:

"X kişinin cinsiyeti Almanya'dır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

şeklinde hazırlanmış bir soru, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyde "Almanya"nın bir cinsiyet adı olduğu yönünde yanlış öğrenmelere sebebiyet verebilmektedir.

Öneriler Çerçevesi'nin (AOÖÇ 2012: 11) amaç içerik ve yöntemlerin belirlenmesi için ortak bir temel oluşturarak dil yeterliğinin tanımlanmasını sağlayan nesnel ölçütlerin oluşturulmasına ve yeterlik belgelerinin saydamlığının artırılarak modern diller alanında uluslararası işbirliğinin geliştirilmesine katkı sunduğu belirtilmektedir.

2.1.2.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yeterlik Sınavları

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan başlıca sınav türleri şu şekildedir:

1. Düzey belirleme sınavları
2. Kur ve sertifika sınavları
3. Yeterlik sınavları

"Bir bireyin belli bir alanda minimum yeterlik düzeyine ulaşmış olup olmadığını ortaya koymak için yapılan sınava yeterlik sınavı adı verilir." (Turgut ve Baykul 2012: 345)

Yeterlik sınavları ekseriyetle Çerçeve Metin'de B2, C1 ve C2 dil düzeylerinde yapılır. Sorular bu seviye tanımları baz alınarak hazırlanır. Adaya eğer istenen minimum düzeyde başarı sağlamışsa yeterlik belgesi, diploma gibi adlarla tespit edilen dil düzeyini gösteren belge verilir.

Türkiye'de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hizmet veren bazı kurumların, sınavlarını uluslararası ölçekte akredite etme yönünde çalışmaları bulunmaktadır. Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS), Ankara Üniversitesi TÖMER Uzaktan Türkçe Sınavı (UTS), The Association of Language Testers in Europe'a (ALTE) üye olmak için çalışmalar yürütmektedir (alte.org).

Türkiye'de bir kurumun Türkçe yeterlik belgesinin başka kurumlarca verilen Türkçe yeterlik belgelerini tanınması yönünde bir zorunluluk bulunmamaktadır. Tüm uluslararası öğrencilerin dil düzeylerini aynı sınavla ölçecek bir çatı oluşum içine girilmemiştir.

Yeterlik sınavlarının birbirinden farklı olması sebebiyle bir kurumun sınavından başarısız olan adayın başka kurumdan aldığı belge ile Türkçe hazırlık sınıfı okumaktan muaf olabilmesi gibi durumlar yaşanmaktadır.

Aynı dil düzeyine göre ve Çerçeve Metin temel alınarak hazırlandığı belirtilen dil yeterlik sınavları arasındaki düzey ve yapı farklılıkları, adayların farklı iki sınav arasında puan marjının fazla olmasından kaynaklı sorunlar meydana getirmektedir. Farklı kurumların Türkçe yeterlik sınavları arasında standart sağlamada sorunlar yaşanmaktadır.

İnceleyeceğimiz 2 Türkçe yeterlik sınavı arasında dil beceri alanlarının dağılımı bağlamında bir tutarlık bulunmamaktadır. Sakarya Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan sınavda temel dil beceri alanlarının tamamına yönelik soru hazırlanmadığı görülmektedir.

Adayın hedef dille eğitim alabileceğini gösteren belgelerin verildiği yabancı dil öğretim sınavlarında, temel dil beceri alanlarından bir ya da birkaçının bulunmaması sınavın geçerliğini düşürmektedir.

2.1.2.2. Yabancılar Türkçe Öğretimi Yeterlik Sınavlarında Kullanılan Temel Soru Tipleri

Mersin Üniversitesi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı'nda toplam 85 soru maddesi bulunmaktadır. Bu sorulardan 43 tanesi çoktan seçmeli, 28 tanesi doğru yanlış, 10 tanesi kısa cevaplı, 2 tanesi yazılı yoklama, 1 tanesi eşleştirme, 1 tanesi sözlü yoklama maddesi şeklinde hazırlanmıştır. Çoktan seçmeli soru maddelerinden 33 tanesi 4; 10 tanesi 2 seçeneklidir.

Sakarya Üniversitesi Türkçe Yeterlik Sınavı'nda 41 müstakil soru bulunmaktadır. Bu sorulardan 34 tanesi çoktan seçmeli 4 seçenekli, 4 tanesi kısa cevaplı, 2 tanesi eşleştirme ve 1 tanesi yazılı yoklama şeklinde hazırlanmıştır.

Yukarıdaki verilerden hareketle yabancılara Türkçe öğretimi yeterlik sınavlarında kullanılan başlıca madde tipinin "çoktan seçmeli" olduğu görülmektedir. Sıralamada çoktan seçmeli maddelerden sonra "doğru yanlış maddeleri" ve "kısa cevaplı maddeler" gelmektedir.

2.1.2.2.1 Çoktan Seçmeli Maddeler

"Çoktan seçmeli maddeler (sorular) madde kökü ve madde köküne ait doğru cevap ve yanlış cevapların bulunduğu seçeneklerden meydana gelir." (Çakan 2014: 96)

Çakan (2014: 97) tarafından çoktan seçmeli maddelerin üst düzey bilgi ve becerilerin ölçülmesine elverişli olduğu ve çok sayıda kişiye kısa sürede sınav yapabilme olanağı tanıdığı bilgisi verilmiştir.

Çoktan seçmeli maddelerde şans başarısı faktörü bulunmaktadır. Yani aday doğru cevabı bilmesee dahi seçeneklerden rastgele işaretleyeceği bir tanesinin doğru cevap olma ihtimali bulunmaktadır.

Çakan (2014: 98) belirttiği üzere "Şans başarısının yaygın bir yolu olarak öğrencilerin aldığı puanlara düzeltme formülü uygulanmaktadır. Yani öğrencilerin puanlarından belli bir puan düşürülmektedir. Sonuç olarak ortaya çıkan puana "Düzeltilmiş Puan" denmektedir."

Yeterlik sınavlarında özellikle çoktan seçmeli ve 2 seçenekli sorularda şans başarısı %50 oranında bulunmaktadır. B2, C1, C2 düzeyinde dil yeterlik belgesi veren sınavlarda çoktan seçmeli maddelerin 2 seçenekli olarak hazırlanmasının uygun olmadığı düşünülmektedir.

2.1.2.2.2. Doğru Yanlı Maddeleri

"Doğru / yanlış sorularından oluşan testlere, doğru / yanlış testleri denir. Doğru / yanlış sorularının özelliği bu sorularda cevaplayıcılara bir önerme verilmesi ve

onlardan, bu önermenin doğru mu, yanlış mı olduğunu belirleyerek cevaplarını bir işaretle belirtmelerinin istenmesidir." (Özçelik: 2011: 134-135)

Soruların dil öğretim sınavlarında beceri türlerine göre kullanışlık seviyeleri farklılık göstermektedir. Bazı madde tipleri bazı becerilerin ölçülmesine yeterince uygun bulunmamaktadır. Örneğin, yazma becerisinin ölçülmesinde doğru / yanlış maddeleri değil, yazılı yoklama maddeleri kullanımı tercih edilir.

Doğru / yanlış madde tipinin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma-anlama sınavlarında kullanımıyla ilgili Barın ve Güzel (2013: 276) " Doğru /yanlış soruları dinleme-anlama sınavından farklı olarak 3'ü geçmemelidir. Çünkü burada öğrencinin sıkça geri dönüp metni değerlendirme imkânı vardır." şeklinde düşüncelerini belirtmektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan sınavlarda bir materyale bağlı hazırlanan doğru / yanlış sınavlarında soru hazırlayıcı tarafından metinden çıkarılamayacak bilginin yanlış olarak addedilmesinden kaynaklı hatalarla karşılaşmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan madde tiplerinin seçiminde öncelikle dil beceri alanına uygunluk daha sonra ise ölçülmek istenen dil düzeyi dikkate alınarak tercih yapılması uygun olacaktır. Diğer değişkenler madde seçimine daha sonra dâhil edilmelidir.

2.1.2.2.3. Kısa Cevaplı Maddeler

Çakan (2014: 113) kısa cevaplı maddeleri "... cevabı bir kelime, bir harf ya da en fazla bir cümle uzunluğunda olan maddelerdir." şeklinde tanımlamaktadır.

Çakan (2014: 114) maddenin kısa cevap gerektirme özelliğinin madde yazımında kolaylık sağladığını, ancak üst düzey becerilerin ölçülmesini güçleştirdiğini belirtmektedir.

Madde kökünde boşluk bulunan ve bulunmayan kısa cevaplı madde türleri bulunmaktadır. Soru yazarı madde kökü eksik yapıda bulunan kısa cevaplı maddelerde boşluğu soruya ipucu verecek yapıda hazırlamamalıdır.

Türkçe yeterlik sınavlarında özellikle okuma bölümlerinde metinden doğrudan alınan bilginin cevap kısmına adeta kopyalanması şeklinde hazırlanmış sorularla karşılaşmaktadır. Özellikle üst düzey dil becerilerinin ölçüldüğü sınavlarda, kısa cevaplı soru maddesi hazırlanırken bu hususa dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

2.1.2.2.4. Eşleştirme Maddeleri

Tekin (2015: 131) verdiği bilgilere göre "Eşleştirme maddeleri, iki grup halinde verilen ve birbiriyle ilgili olan bilgi ögelerinin, belli bir açıklamaya göre eşleştirilmesini gerektirir.

Eşleştirme maddeleri incelemelerde bulunduğumuz dil yeterlik sınavlarının hepsinde, sayısı birkaç tane de olsa kullanılan madde tiplerinden biridir. Tekin (2015: 131) eşleştirme maddelerinin bir bakıma çoktan seçmeli madde tipinin değiştirilmiş şekli olarak görülebileceğini söylemektedir.

Eşleştirme maddelerinin yazımında sorunun ne şekilde cevaplanacağını yeterince anlatılamaması ve farklı iki listede bulunan eşleştirilmesi istenen ögelerden bazılarının birkaç cevabının bulunması, yeterlik sınavlarında karşılaşılan temel hatalar arasındadır.

Aralarında doğrudan ilişki bulunan 2 listeye ait kelime, cümle vb. yapılardan cevap sayısı ile öncül sayısının aynı olması, adayın maddeleri cevaplamasına kolaylık sağlamaktadır. Aday, öncül sayısı eksi 1 eşleştirmeyi doğru cevapladığında son eşleştirme kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Cevap sayısını öncül sayısından birkaç adet fazla tutmak bu durumun ortadan kaldırılmasına katkı sunacaktır.

"Eşleştirme sorularından oluşturulan testler yer sağlama, nesnel puanlama ve değişik düzeylerde zihinsel becerileri ölçme açısından kullanışlıdır. Bu formatta resimler, figürler vb. materyalleri kullanma oldukça küçük yaş gruplarına bile uygulanabilir testlerin hazırlanmasına imkân verir." (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak 2012:)

Yunus Emre Enstitüsü, Türkçe Yeterlik Sınavı'na nazaran yaptığı A1 ve A2 düzey sertifika sınavlarında eşleştirme sorularına daha fazla yer vermektedir. Bu durum yukarıda verilen bilgiyi destekler mahiyettedir. Yabancı dil olarak İngilizce öğretimine yönelik hazırlanan temel düzey sınavlarda da benzer kullanımlar bulunmaktadır.

2.1.2.2.5. Yazılı Yoklama Maddeleri

(Güler, 2014: 82) yazılı sınavlarını "Soruların genellikle yazılı olarak verildiği, cevapları öğrencilerin kendilerinin düşünerek yazılı olarak verdikleri sınav türüdür." şeklinde tanımlamaktadır.

Güler, (2014: 85) yazılı sınavların avantajlarını şu şekilde sıralamaktadır:

1. Yazılı sınav sorularının hazırlanması kolaydır ve az zaman alır. Bu sebeple hazırlanması açısından kullanışlıdır.
2. Üst düzey bilişsel davranışların ölçülmesinde (analiz, sentez ve değerlendirme) kullanılabilecek geçerliği en yüksek olan ölçme aracıdır.
3. Şansla doğru cevap verme olasılığı nerdeyse hiç yoktur, bu da güvenilirliği artırıcı bir özelliktir.
4. Öğrencileri daha çok çalışmaya teşvik eder. Öğrenme ve öğretme sürecinde etkili bir ölçme aracıdır.

Yazılı yoklama maddeleri, Türkçe yeterlik sınavlarında ekseriyetle yazma bölümünde bulunmaktadır. Okuma, dinleme becerilerinin ölçüldüğü ve bir ortak materyal

verip ortak materyale bağılı hazırlanan bazı bölümlerde kısa cevaplı maddeler kullanılmaktadır. Kısa cevaplı madde ile yazılı yoklama maddeleri arasında uzunluk farkı bulunmaktadır.

C1 düzeyinde dahi hazırlanmış olsa bir dil sınavında okuma ya da dinleme bölümlerinde çok sayıda yazılı yoklama maddesi kullanmanın uygun olmadığı düşünülmektedir. Yazılı yoklama maddeleri yazma becerisinde aranan (tutarlık, özgünlük, doğruluk, imla ve noktalama...) hususlarının ölçülmesinde daha elverişlidir. İncelenen yeterlik sınavlarında yazma bölümünde kullanılan temel madde türüdür.

2.1.2.2.6. Sözlü Yoklama Maddeleri

"Sözlü sınavlarda öğrenci, kendisine sözlü olarak yöneltilen soruları yine sözlü olarak cevaplar. Bu tür sınavlarla öğrencinin bilgi, beceri ve tutumunu bir arada ölçmek mümkündür." (Başol, 2013: 60)

Başol (2013: 60) sözlü sınavların en büyük eksikliğinin subjektifliğe açık olması olduğunu belirtir.

Türkçe yeterlik sınavlarında uygulanan sözlü sınav maddeleri kimi zaman Başol'un tanımında verdiği şekilde sorunun sözlü olarak sorulması ile gerçekleşmemektedir. Öğrenciden bilgisayar ortamında verilen bir soru maddesini sözlü olarak cevaplamasının istendiği Mersin Üniversitesi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı gibi sınavlar da bulunmaktadır.

Sözlü sınav maddeleri yeterlik sınavlarında karşılıklı konuşma ve bağımsız konuşma şeklinde isimlendirilen konuşma becerisinin ölçüldüğü bölümlerde kullanılmaktadır. Karşılıklı konuşmada öğrenci bir konu hakkında başka öğrenci ya da sınavı yapan görevliyle konuşurken bağımsız konuşmada öğrenci sıralı kartlardan rastgele seçtiği ya da sınav görevlisinin söylediği bir konuda kendisine verilen süre içerisinde konuşmasına müdahale edilmeksizin düşüncelerini aktarmaktadır.

Türkçe yeterlik sınavlarında amaç, öğrencinin Türkçe seviyesini mümkün olduğunca doğru belirlemek olduğundan özel ilgi ya da uzmanlık isteyen konularla ilgili soru yöneltilmemelidir.

Tüm soru maddeleri dil, din, ırk, cinsiyet gibi yönlerden adaylardan belli bir kesime kolaylık sağlayacak ya da belli bir kesimi rencide edecek düzeyde olmamalıdır. Örneğin: "Ülkenizdeki futbol kulüpleri ve futbola bakış açısı hakkında bilgi veriniz." şeklinde bir soruya erkek öğrenciler, erkeklerin futbola ilgilerinin ekseriyetle daha fazla olmasından kaynaklı -diğer değişkenler yok sayıldığında- kız öğrencilerden daha rahat cevap verebileceklerdir. Bu tür bir sorunun "Düzenli spor yapıyor musunuz? Sporun insan yaşamı açısından önemi hakkında bilgi veriniz." çerçevesinde yöneltilmesi uygun olacaktır.

Kayıt altına alınan konuşma sınavlarında, yönetim baskısının fazla olduğu bir ülkede yapılacak Türkçe yeterlik sınavında adaya yöneltilen "Devlet yöneticilerinizden ve ülkenizin yönetim biçiminden memnun musunuz?" şeklinde bir soruya, aday kimi zaman korku kimi zaman ise ülkesinin sorgulanıyor olduğu yargısıyla kızgınlıkla istenen düzeyde cevap veremeyecektir.

Misal, karşılıklı konuşma bölümünde yiyeceklerle ilgili bir ana sorunun altına "En çok hangi besinleri tüketiyorsunuz?" şeklindeki bir alt soruda, adaydan gelebilecek "köpek eti" cevabı karşısında sınav görevlisi cevabı yadırgayan ya da karşındakini aşağılayan bir tavır almamalıdır.

Kültürler arası farklılıklar, dil sınavlarında görev alacak görevliler tarafından ön yargılardan uzak ve mümkün olduğunca tarafsız değerlendirilmelidir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Yapılan literatür taramasında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan yeterlik sınavlarında madde yazımında karşılaşılan hatalarla ilgili müstakil bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme-değerlendirme, ölçme-değerlendirme sorunları, sınavlar konularında bilgi içeren çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Biçer, vd. (2014: 125-135) ilgili çalışmada, Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştığı sorunları incelemiştir. Çalışmada kategoriler arasında ölçme-değerlendirmeye ilgili sorunlar da bulunmaktadır. Çalışmanın bulgular bölümünde, ölçme-değerlendirmeye ilgili sorunlar kategorisinin farklı kodlarıyla ilgili görüş belirten öğrenci olmadığı bilgisi yer almaktadır.

Köse (2008: 36-47) çalışmasında Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sınavların hazırlanması ve uygulaması hususlarını, Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ni kaynak olarak incelemiştir. Köse'nin çalışması, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sınavların önemini vurgulaması açısından önemlidir.

Köse, (2007: 107-118) "2001 yılının Avrupa Diller Yılı olarak ilan edilmesi ile başlayan süreçte Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi önem kazanmış ve bu alanda yeniden yapılanma, geleneksel yöntemleri değerlendirme, öğretim programlarını, ölçme ve değerlendirme çalışmalarını gözden geçirme gereği ortaya çıkmıştır." bilgisini vermektedir.

Birol ve Özbay (Ed). (2013). tarafından hazırlanan “Yabancılar Türkçe Öğretimi için Ölçme Değerlendirme Soruları” adlı kitapta Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni dil düzeylerine (A, B, C) yönelik farklı soru tiplerini barındıran örnek testler bulunmaktadır.

Güzel ve Barın (2013: 267-298). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi” adlı kitabın 6. bölümünü yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirmeye ayırmıştır. Yaklaşık 30 sayfa süren bölümde farklı dil beceri alanlarına (okuma, dinleme, konuşma, yazma) yönelik sınav hazırlama ve uygulama aşamalarında nelere dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yılmaz (2014) tezinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tamamlayıcı ölçme değerlendirme yöntemlerinin deyim öğretiminde kullanılması üzerine çalışmalarda bulunmuştur. Tezin, yabancılara Türkçe öğretimi alanında ölçme değerlendirme bağlamında yapılmış olması sebebiyle önemli olduğu düşünülmektedir.

Barın (2004) çalışmasında yabancılara Türkçe öğretiminde sınav sorusu hazırlama ve değerlendirme bağlamında düşüncelerini şu şekilde belirtmektedir: "Sorular hazırlanırken paragraf, çoktan seçmeli, doğru-yanlış, boşluk doldurma, yeni cümle kurma gibi değişik yönlerden ele alınmalı ve kur içerisinde öğrenciye verilen bilgilerin önemine göre soru çeşitleri dikkate alınmalı ve değerlendirme buna göre yapılmalıdır." Barın (2004: 19-30)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Türkçe yeterlik sınavlarında bulunan maddelerin incelendiği araştırmada, araştırmaya konu olan sınavların kendi koşulları içerisinde incelenmesi planlandığından nitel araştırma desenlerinden tarama modelinin kullanılması uygun görülmüştür.

“Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde ‘gözlemleyip’ belirleyebilmektir. Tarama modellerinin en önemli yanı var olanı değiştirmeye kalkmadan gözleyebilmektir.” (Karasar, 2011, s. 77).

3.2. Evren ve Örneklem

3.2.1. Evren; Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yeterlik, yeterlilik, diploma vb. adlarla uygulanan; araştırmada yeterlik sınavı olarak belirtilen sınavlardır.

3.2.2. Örneklem; 2014 yılında uygulanan ve temin edilen Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yeterlik Sınavı ile Mersin Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı’ndan oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplamada doküman incelemesi kullanılmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2011: 187)'in belirttiği üzere “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir.”.

3.4. Verilerin Analizi

Mersin ve Sakarya Üniversitelerinin ilgili sınavları, madde redaktörlerinin Türkçe yeterlik sınavlarının yazımında en sık karşılaştıklarını belirttikleri 5 hata bakımından incelenmiştir. İncelenen her 2 sınav için farklı bölümler açılmıştır.

Araştırmada her bir hata türü farklı harflerle (A, B, C, D, E) adlandırılmıştır. Temel hata sayısı harf adlandırmasına sayı eklemek suretiyle gösterilmiştir. (A.1, B.12, C.4 vb.). Önce hata barındıran soru maddesi soldan girinti bırakılarak ve tek satır aralığıyla yazılmış daha sonra ilgili hata, harf ve numarasıyla birlikte verilmiştir. Üniversite sınavlarından doğrudan alınan bölümler mavi renkte yazılmıştır. Sınavlarda bulunan dil bilgisi, yazım, noktalama vb. hatalar düzeltilmemiştir. Sınavların orijinal metinlerine sadık kalınmıştır.

Sınavdan incelemeye alınan bir metne bağlı birden çok hata varsa, tasnif metnin başına o metne bağlı gösterilen hataların harf ve numaraları yazılacak şekilde düzenlenmiştir.

Veri olarak kullanılan maddelerin belirtilen hatalar bakımından incelenmesinde araştırmanın anlaşılabilirliğini artırmak için aralarında hata bağlamında ortaklık bulunan soru maddeleri birlikte verilmiştir. Belirlenen çerçeve açısından her bir soru maddesinin tek tek hata barındırıp barındırmadığına bakılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGU VE YORUMLAR

4.1. Mersin Üniversitesi (İTS) İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı'na Ait Bulgu ve Yorumlar

Mersin Üniversitesi (İTS) İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı, Sözcük ve Yapı Bilgisi, Okuma Becerisi, Dinleme Becerisi, Yazma Becerisi ve Konuşma Becerisi adlarında 5 bölümden oluşmaktadır. İnceleme, testin sıralaması takip edilerek her bir hata için ayrı bölümler açılmak suretiyle yapılmıştır.

Araştırmada her bir hata türü farklı harflerle (A, B, C, D, E) adlandırılmıştır. Temel hata sayısı harf adlandırmasına sayı eklemek suretiyle gösterilmiştir. (A.1, B.12, C.4. vb.). Önce hata barındıran soru maddesi soldan girinti bırakılarak ve tek satır aralığıyla yazılmış daha sonra ilgili hata, harf ve numarasıyla birlikte verilmiştir. Mersin Üniversitesi İTS'den alınan tüm metinler mavi ile yazılmıştır. **Sınav metinlerinde (mavi renkli yazılar) bulunan dil bilgisi, noktalama, yazım vb. hatalar, inceleme sonuçlarının güvenilirliği açısından düzeltilmemiştir. Mümkün mertebe sınavın orijinaline sadık kalmak amaçlanmıştır.**

Sınavdan incelemeye alınan bir metne bağlı birden çok hata varsa tasnif metnin başına o metne bağlı gösterilen hataların tamamı da yazılacak şekilde düzenlenmiştir.

A. Soru Kökü ya da Seçeneklerin Birbirinden Bağımsız Olmaması

1- Yağmur_____gezi planımızı iptal etmek zorunda kaldık.

yağdığı için	yağdığından	yağacağı için	yağana kadar
--------------	-------------	---------------	--------------

A.1.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "yağdığı için" ve "yağdığından" seçenekleri yakın anlamlıdır. Tek doğru cevap olması gerektiğinden aday bu 2 seçeneği soru kökünü okumaksızın ya da soruyu anlamadan mantık kullanarak eleyebilir.

2- O kadar çok işim var ki... Misafirler_____işleri nasıl bitireceğimi bilmiyorum.

gelene dek	gelinceye kadar	gelene kadar	gelecek sırada
------------	-----------------	--------------	----------------

A.2.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "gelene dek", "gelene kadar" ve "gelinceye kadar" seçenekleri yakın anlamlıdır. Tek doğru cevap olması gerektiğinden aday bu 3 seçeneği de soru kökünü okumaksızın ya da soruyu anlamadan mantık kullanarak eleyebilir.

3- Konferansta konuşmacı tam konuşmasına_____elektirikler kesildi.

başlamayıp	başlayacağı zaman	başladığı anda	başladığı sırada
------------	-------------------	----------------	------------------

A.3.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "başladığı sırada " ve "başladığı anda" seçenekleri aynı anlamda yapılardır. Tek doğru cevap olması gerektiğinden aday bu 2 seçeneği soru kökünü okumaksızın ya da soruyu anlamadan mantık kullanarak eleyebilir.

4- Önemli bir sınava_____çok heyecanlanırım, bütün gece uyuyamam, karnıma ağrılar girer...

gireceğim zaman	girer girmez	gireceksem	gireceğimde
-----------------	--------------	------------	-------------

A.4.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "gireceğim zaman" ve " " gireceğimde" seçenekleri anlam bakımından aynıdır. Tek doğru cevap olması gerektiğinden aday bu 2 seçeneği soru kökünü okumaksızın ya da soruyu anlamadan mantık kullanarak eleyebilir.

6- Sözlerini hiç anlamasam _____bu Fransızca şarkı beni çok etkiliyor, duyulanıyorum.

Rağmen	Bile	halde	için
--------	------	-------	------

7- Çok pahalı olmasına_____o arabayı almak_____babamı ikna ettim.

rağmen-için	için-bile	halde-bile	de-karşın
-------------	-----------	------------	-----------

8- Hiçbir şey bilmemesine_____yine de herşeyi bildiğini iddia etti.

Halde	Dolayı	nedeniyle	rağmen
-------	--------	-----------	--------

9- Tek kelime Türkçe bilmesine_____el kol işaretleriyle bizimle iletişim kurabildi.

İçin	Karşın	halde	de
------	--------	-------	----

10- Seni daha önce uyardığım_____yine aynı şeyi yaptığının farkında mısın?

Rağmen	İçin	halde	karşın
--------	------	-------	--------

A.5.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun ifadenin seçilmesi istenmektedir. Sözcük ve yapı bilgisi 2. bölüm sorularıyla soru kökü ve seçenekler arasında binişiklik vardır. Bir soru başka bir soruya ipucu sağlayabilecek mahiyettedir. Bu durum sınavın geçerliğini düşürmektedir.

12- Tam film_____elektrikler kesildi ve karanlıkta kaldık.

başladığı sırada	başladığında	başlayacağı zaman	başlayarak
------------------	--------------	-------------------	------------

3- Konferansta konuşmacı tam konuşmasına_____elektirikler kesildi.

başlamayıp	başlayacağı zaman	başladığı anda	başladığı sırada
------------	-------------------	----------------	------------------

A.6.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. Sözcük ve yapı bilgisi 3. ve 12. soru aralarında binişiklik bulunmaktadır. Benzer ifade ve kalıplardan hazırlanan 2 test maddesinden birinden hareketle aday diğerini de cevaplayabilmektedir.

14- Konuşurken biri sözümü_____çok sinirlenirim.

Keserek	Keserek	kestiği zaman	kestiğinde
---------	---------	---------------	------------

A.7.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "kestiğinde" ve " kestiği zaman" seçenekleri anlam bakımından aynıdır. Tek doğru cevap olması gerektiğinden aday bu 2 seçeneği soru kökünü okumaksızın ya da soruyu anlamadan mantık yoluyla eleyebilir.

15- Annem beni karşısında_____çok şaşırdı.

gördüğü zaman	gördüğünde	görünce	görmeyip
---------------	------------	---------	----------

A.8.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "gördüğü zaman", " gördüğünde" ve "görünce" seçenekleri anlam bakımından aynıdır. Tek doğru cevap olması gerektiğinden aday bu 3 seçeneği soru kökünü okumaksızın ya da soruyu anlamadan mantık kullanarak eleyebilir.

A.9. - A.10.

GÜRÜLTÜ...

İnsanlar üzerinde olumsuz etki bırakan istenmeyen ve dinleyene bir anlam ifade etmeyen hoş gitmeyen seslere **gürültü** denir. Bu tanıma bakıldığında, sesin gürültü niteliği taşıması için mutlaka yüksek düzeyde olması gerekmediği anlaşılmaktadır. Özellikle büyük kentlerimizde gürültü yoğunlukları oldukça yüksek seviyede olup, Dünya Sağlık Örgütü'nce belirlenen ölçülerin üzerinde olduğu değerlendirilmektedir.

Ses ve **gürültü** kavramları kişiden kişiye farklı anlamlar taşıyabilir. Bazı insanlar için kulağa müzik olarak gelen bazı sesler, diğer insanlar için rahatsız edici olabilir ve gürültü olarak algılanabilir. Rahatsızlık duyma sınırı da insandan insana farklılık gösterebilir.

Ancak gürültünün insan sağlığını etkilediği, olumsuz psikolojik etkiler yaptığı ve gürültünün sürekli olması durumunda psikolojik etkinin kalıcı olacağı bir gerçektir.

Gürültü günümüzde en çok karşılaşılan, yaygın çevre kirliliklerinden biridir. İnsan vücudu ani ve yüksek seslere karşı otomatik ve bilinçsiz olarak tepki göstermektedir. Sürekli gürültüye maruz kalan kişilerde yapılan bilimsel değerlendirmeler, gürültünün psikolojik rahatsızlıklara neden olduğunu açıkça göstermiştir.

Okuma becerisine ait 1.-5. sorular "Gürültü..." metnine bağlı hazırlanmıştır.

3- Büyük kentlerde ölçülen gürültü düzeyleri belirlenen standartların üzerindedir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

1- Gürültü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Ses insanlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.
Gürültü uzun süreli ise insan sağlığına yararlıdır.
Gürültüden rahatsız olma sınırı kişiden kişiye değişir.
Gürültü nadir görülen bir çevre kirliliğidir.

A.9.

3. soru, 1. sorunun "Gürültü nadir görülen bir çevre kirliliğidir." seçeneği ile binişiklik taşımaktadır.

5- Ses ve gürültü aynı iki kavramdır ve kişiden kişiye farklı anlamlar taşımaktadır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

1- Gürültü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Ses insanlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.
Gürültü uzun süreli ise insan sağlığına yararlıdır.
Gürültüden rahatsız olma sınırı kişiden kişiye değişir.
Gürültü nadir görülen bir çevre kirliliğidir.

2- Sesin gürültü niteliği taşıması için kesinlikle yüksek düzeyde olması gerekir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

A.10.

5. soruda ses ve gürültünün farklı anlamlar olduğu ve kişiden kişiye değiştiği bilgisinin doğru mu yanlış mı olduğu sorulmaktadır. Bu kavramların farklı oldukları 1. ve 2. sorulardan hareketle bulunabilmektedir.

4- Gürültünün insan sağlığına olumsuz etkileri bilimsel olarak henüz belirlenmemiştir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

1- Gürültü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Ses insanlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.
Gürültü uzun süreli ise insan sağlığına yararlıdır.
Gürültüden rahatsız olma sınırı kişiden kişiye değişir.
Gürültü nadir görülen bir çevre kirliliğidir.

A.11.

Gürültünün insan sağlığı üzerinde etkilerinin henüz kanıtlanıp kanıtlanmadığının sorulduğu 4. soru ile gürültünün uzun süreli olması durumunda insan sağlığına yararlı olup olmadığının sorulduğu 1. sorunun yukarıdan aşağı 2. seçeneği arasında binişiklik bulunmaktadır.

Bahar Bayramı: Nevruz!

Nevruz sözcüğü Farsça nev (yeni) ve ruz (gün) sözcüklerinin birleşmesinden oluşur ve "yeni gün" anlamına gelir. Eski İran takvimine göre yılın ilk günüdür ve bu gün ilkbaharın başlangıcı sayılır. İran mitolojisine göre Tanrı dünyayı, insanı ve güneşi bu günde yaratmıştır. İran'ın ünlü padişahı KİYUMERS tahta oturarak bu günü bayram ilan etmiştir. İran'ın sembolik padişahlarından olan CEMŞİD de aynı gün tahta oturmuştur. Bu anlamda nevrzun tarihsel bir önemi vardır.

Kuzey yarımkürede hemen hemen bütün halklar Nevruz'u baharın başlangıcı olarak 21 Mart'ta kutlarlar. Anadolu'da baharın başlangıcı olarak bilinen Nevruz, farklı yörelerde değişik biçimlerde kutlanır. Ayrıca Nevruz bir tür bolluk ve bereket töreni olma özelliği de taşımaktadır. Bu dönemde tabiat yeniden canlanır ve insanlar bu yeniden canlanmayı kutlarlar. Nevruz günü birbirine benzer kutlamalarla geçer. Örneğin, çeşitli yemeklerden oluşan sofralar hazırlanır, birlikte oyunlar oynanır, tüm halkın katıldığı eğlenceler düzenlenir, boyalı yumurtalar yenir ve büyük ateşler yakılır. Kuzey yarımkürede her halkın kendine özgü nedenlerle kutladığı Nevruz, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tataristan, Uygur Bölgesi, Anadolu ve Balkanlarda geleneksel kutlamalarla canlılığını günümüzde de sürdürmektedir.

Okuma becerisine ait 6-10. sorular "Bahar Bayramı: Nevruz!" metnine bağlı hazırlanmıştır.

6- Nevruz bayramında aşağıdakilerden hangisi yapılmaz.

Kutlamalar için büyük ateşler yakılır.
Çeşit çeşit ateşler yakılır.
Herkesin katıldığı oyunlar oynanır.
Tabiat yeniden canlanır.

A.12.

Seçeneklerden yukarıdan aşağı 1. ve 2. sıradakiler arasında binişiklik vardır.

8- Nevruz kuzey yarım kürede birçok halk tarafından kutlanmaktadır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

7- "Nevruz"la ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Nevruz her bölgede aynı biçimde kutlanır.
Kuzey yarım kürede her toplum kendine özgü sebeplerle kutlar.
İran mitolojisinde nevrzun özel bir anlamı vardır.
Nevruz baharın başlangıcı olan 21 Martta kutlanır.

A.13.

8. soru, 7. sorunun B seçeneğiyle binişiklik taşımaktadır.

Antalya Altın Portakal Film Festivali

Antalya Altın Portakal Film Festivali, Avrupa ve Asya'nın en önemli film festivallerinden biri, Türkiye'de ise en eski ve uzun soluklu film festivalidir.

1950'li yılların ortalarında, tarihi Aspendos Tiyatrosu'nda düzenlenmeye başlanan konser ve tiyatro benzeri **şenlikler**, Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin başlangıcını oluşturur. Halkın yoğun ilgi gösterdiği ve her yıl yaz aylarında yapılan bu şenlikler zamanla gelenekselleşir ve 60'lı yılların başına kadar devam eder. Şenlik, 1963 yılında sinemayı da bünyesine alarak "Antalya Altın Portakal Film Festivali"ne dönüşür. Bu yıllarda festival için bölgenin **simgesi** olan portakal, festivalin amblemi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

1964 yılında **zor** koşullarda gerçekleştirilen ilk festivale ilgi gerçekten çok büyük olmuştur. Festivalin o yıllardaki **ana** amacı Türk sinemasının gelişimine katkıda bulunmak ve uluslararası film endüstrisine Türk sinemasını tanıtmaktır.

2013 yılında 50.'si düzenlenen *Antalya Altın Portakal Film Festivali*, son yıllarda olduğu gibi, yine birçok sinema severi Ekim ayının ilk haftası bir araya getirmiş ve muhteşem bir ödül töreniyle festival ödülleri sahiplerine kavuşmuştur. Festivalle ayrıca, başta Asya ve Avrupa sineması olmak üzere dünya sinemasının önemli ve saygın isimlerinin filmleri de sinemaseverlerle buluşma fırsatı bulmuştur.

Okuma becerisine ait 11.-16. sorular " **Antalya Altın Portakal Film Festivali**" metnine bağlı hazırlanmıştır.

16- Metne göre sözcüklerin anlamlarını eşleştiriniz.

- 1- şenlik
- 2- simge
- 3- zor
- 4- ana

sembol	kutlama	temel	güç
temel	kutlama	güç	sembol
kutlama	sembol	temel	güç
temel	sembol	kutlama	güç

A.14.

Yukarıdaki 1 kelimeyi emin olarak eşleştiren aday, diğer soruları bilme de şans başarısını %25'ten %33.33'e; 2 kelimeyi emin olarak eşleştiren aday diğer soruları bilme de şans başarısını %25'ten %50'ye; 3 kelimeyi emin olarak eşleştiren aday diğer soruları bilme de şans başarısını %25'ten %100'e çıkarmaktadır. Dil becerisinin ölçüldüğü bu sorularda seçenekler düzenlenirken 1 soruda ya da alt soruda yazılan seçeneklerin birbiriyle binişiklik taşımaması hususuna dikkat edilmesi gerekmektedir..

UÇAN TÜRK: HEZÂRFEN AHMET ÇELEBİ

Hezârfen Ahmed Çelebi, 17. yüzyılda Osmanlı'da yaşamış bir Türk bilginidir. Kendi geliştirdiği kanatlarla uçmayı başaran ilk insanlardan biri olmuştur. Yaşadığı dönemde uçuş düşüncesini gerçekleştirdiği ve geniş bilgisi nedeniyle halk arasında, **Hezârfen** olarak anıldığı bilinmektedir. **Hezâr**, Farsça kökenli bir sözcük olup 1000 anlamına gelmektedir. **Hezârfen** ise " bin fenli" (bilimli) yani "çok şey bilen" anlamındadır.

Hezârfen ilk uçuş denemelerinde 10. yüzyıl Türk bilginlerinden *İsmail Cevheri*'den etkilenmiştir. Cevherinin buluşlarını iyice inceleyen ve öğrenen **Çelebi**, kuşların uçuşunu inceleyerek hazırladığı kanatların dayanıklılık derecesini ölçmek için deneyler yapmıştır.

1632 yılında Iodoslu bir havada *Galata Kulesi*'nden kuş kanatlarına benzer bir araç takıp kendini boşluğa bırakan ve uçarak *İstanbul* Boğazı'nı geçip 3358 metre ilerideki Üsküdar'a inen Hezârfen Ahmet Çelebi, Türk havacılık ve bilim tarihinin en önemli kişilerinden birisidir. **Bu olay** Osmanlı Devleti'nde ve Avrupa'da büyük yankı bulmuştur. Hatta dönemin padişahı (IV Murat) tarafından da ödüllendirilmiştir. Ancak **Hezârfen Ahmed Çelebi** döneminde hak ettiği değeri görememiştir.

Okuma becerisine ait 17.-22. sorular " **Uçan Türk: Hezârfen Ahmet Çelebi**" metnine bağlı hazırlanmıştır.

17- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Hezârfen 17. yüzyılda yaşamış bir Türk bilginidir.
İsmail Cevheri Hezârfenin çalışmalarından etkilenmiştir.
Hezârfenin bu başarısı Avrupa'da büyük etki yaratmıştır.
Hezârfen Türk havacılık tarihi açısından önemlidir.

18- Metne göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Hezârfen Üsküdardan Galataya uçmayı başarmıştır.
Hezârfen uçuş isteği çocukluk yıllarında başlamıştır.
Hezârfen kendinden önce yaşamış bilim adamlarından etkilenmiştir.
İnsanın uçabileceğini Hezârfeden önce kimse düşünmemiştir.

A.15.

18. sorudaki yukarıdan aşağı 3. seçenek ile aynı metne bağlı 17. sorunun yukarıdan aşağı sıralamada 2. seçeneği arasında binişiklik bulunmaktadır.

18- Metne göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Hezârfen Üsküdar'dan Galataya uçmayı başarmıştır.
Hezârfen uçuş isteği çocukluk yıllarında başlamıştır.
Hezârfen kendinden önce yaşamış bilim adamlarından etkilenmiştir.
İnsanın uçabileceğini Hezârfen'den önce kimse düşünmemiştir.

A.16.

18. sorudaki yukarıdan aşağı sıralamada 4. seçenek ile 3. seçenek arasında binişiklik bulunmaktadır. Seçenekler birbirlerinin cevapları hakkında bilgi barındırmaktadır.

19- Son paragraftaki "bu olay" sözcüğüyle ne kastedilmektedir?

Yazınız...

17- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Hezârfen 17. yüzyılda yaşamış bir Türk bilginidir.
İsmail Cevheri Hezârfen'in çalışmalarından etkilenmiştir.
Hezârfen'in bu başarısı Avrupa'da büyük etki yaratmıştır.
Hezârfen Türk havacılık tarihi açısından önemlidir.

18- Metne göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Hezârfen Üsküdar'dan Galataya uçmayı başarmıştır.
Hezârfen uçuş isteği çocukluk yıllarında başlamıştır.
Hezârfen kendinden önce yaşamış bilim adamlarından etkilenmiştir.
İnsanın uçabileceğini Hezârfen'den önce kimse düşünmemiştir.

A.17.

19. soru, 17. sorunun yukarıdan aşağı 3. seçeneğiyle ve 18. sorunun yukarıdan aşağı 1. seçeneğiyle binişiklik taşımaktadır. Açık uçlu sorunun cevabı 17. soruda kalıp halinde bulunmaktadır.

21- Metne göre uçmak amaçlı ilk denemeler 10. yüzyılda yapılmıştır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

17- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Hezârfen 17. yüzyılda yaşamış bir Türk bilginidir.
İsmail Cevheri Hezârfen'in çalışmalarından etkilenmiştir.
Hezârfen'in bu başarısı Avrupa'da büyük etki yaratmıştır.
Hezârfen Türk havacılık tarihi açısından önemlidir.

18- Metne göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Hezârfen Üsküdar'dan Galataya uçmayı başarmıştır.
Hezârfen uçuş isteği çocukluk yıllarında başlamıştır.
Hezârfen kendinden önce yaşamış bilim adamlarından etkilenmiştir.
İnsanın uçabileceğini Hezârfen'den önce kimse düşünmemiştir.

A.18.

21. soru 18. sorunun yukarıdan aşağı 4. seçeneğiyle binişiklik taşımaktadır. İlgili seçenekte Hezârfen Çelebi'den önce insanın uçabileceğini kimsenin düşünmediği bilgisinin doğru olup olmadığı sorulmaktadır. 17. sorunun yukarıdan aşağı 1. seçeneğinde, Hezârfen Çelebi'nin 17. yüzyılda yaşadığı yazmaktadır.

1. Dinleme Metni'nin Deşifresi

Mayalar, Amerika kıtasında yaşamış eski bir uygarlık. Bu uygarlık inşa ettiği piramitler gibi birçok ürünü hâlâ ayakta. Bu uygarlık astronomi alanında önemli çalışmalar yapmış, birçok takvimler düzenlemiş. Bu takvimlerden bir tanesi uzun dönemli bir takvim ve 21 Aralık 2012'de bitiyor. Şimdi bu takvim hakkında Maya uygarlığıyla yorumcuları farklı yorumlarda bulunuyor. Bu yorumlardan kimisine göre bu tarihte kıyamet kopacak ve en çok da gürültü kopardıkları iddia bu. İkinci bir yoruma göre bu tarihte insanlık büyük bir değişim içine girecek. Bu iddialara şu şekilde cevap verebiliriz: Birincisi böylesi büyük iddialar ciddi delil gerektirir. Bu tip iddialar ise bırakın ciddi delili, bir delil kırıntısına bile sahip değiller. İkincisi şu anda kullandığımız takvim 31 Aralık'ta bitiyor. Hicri takvim ise Zilhicce ayının sonunda bitiyor. Şimdi gelip birisi bize dese ki: "31 Aralıkta kıyamet kopacak, Zilhicce ayında kıyamet kopacak çünkü takvim bitiyor!" dese. Bunu ne kadar saçma bulurduk. Ya, bu tarihte kıyametin kopacağını veya insanlığın bir zihin değişikliğini geçireceğini, bunun da nedeni takvimin sonu olduğunu söylemek size hiç mantıklı gözüküyor mu? Birçok Maya yorumcusu Mayaların da böyle bir iddiası olmadığını söylüyor. Fakat bir an için Mayaların böyle bir iddiası bulunduğunu veya bunu ima ettiklerini söyleyen yorumun doğru olduğu kabul edelim. E, Mayalar her şeyi biliyorlarsa niye kendi sonlarını bilemediler?

Dinleme becerisine ait 1.-7. sorular 1. Dinleme Metni'ne bağlı hazırlanmıştır.

1- Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Mayalar astronomiyle ilgilenmişlerdir.
Mayalar çok gelişmiş bir takvim yapmıştır.
Maya takviminin son yılı 2012'dir.
Mayalar Amerika Kıtasında yaşamıştır.

A.19.

1. sorunun yukarıdan aşağı ilk 3 seçeneği arasında binişiklik bulunmaktadır. 1. seçenekte Mayaların astronomiyle ilgilendiklerinden bahsedilirken 2. ve 3. seçeneklerde Maya takviminin özelliklerine değinilmiştir.

Takvim astronomi biliminden yararlanılarak hazırlanır. Mayaların takvim yapmış olmaları astronomiyle ilgilendiklerini göstermektedir.

1- Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Mayalar astronomiyle ilgilenmişlerdir.
Mayalar çok gelişmiş bir takvim yapmıştır.
Maya takviminin son yılı 2012'dir.
Mayalar Amerika Kıtasında yaşamıştır.

3- Mayalar yalnızca tek bir takvim düzenlemişlerdir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

5- Maya takvimi uzun dönemli bir takvimdir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

7- Maya Takviminin başlangıcı 21 Aralık 2012'dir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

A.20.

1. sorunun yukarıdan aşağı 1. seçeneğiyle 3, 4 ve 5. sorular arasında binişiklik bulunmaktadır. 1. sorunun yukarıdan aşağı 1. seçeneğinde Mayaların astronomiyle ilgilenip ilgilenmedikleri bilgisi sorulurken aynı metne bağlı hazırlanan 3, 5 ve 7. sorularda Maya takvimlerinden bahsedilmektedir.

Takvim, temelinde gök cisimlerinin incelenmesiyle ilgilidir. Astronomiyle uğraşmamış bir toplumun kendine özgü bir takvim keşfetmesi beklenemez. Öğrenci, 1. sorunun yukarıdan aşağı 1 seçeneğini doğrudan eleyebilmektedir.

5- Maya takvimi uzun dönemli bir takvimdir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

1- Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Mayalar astronomiyle ilgilenmişlerdir.
Mayalar çok gelişmiş bir takvim yapmıştır.
Maya takviminin son yılı 2012'dir.
Mayalar Amerika Kıtasında yaşamıştır.

7- Maya Takviminin başlangıcı 21 Aralık 2012'dir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

A.21.

1. ve 7. sorularda Maya takviminin süresi hususunda bilgi bulunmaktadır. 5. soru bu bakımdan 1. ve 7. sorularla binişiklik taşımaktadır.

7- Maya Takviminin başlangıcı 21 Aralık 2012'dir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

1- Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Mayalar astronomiyle ilgilenmişlerdir.
Mayalar çok gelişmiş bir takvim yapmıştır.
Maya takviminin son yılı 2012'dir.
Mayalar Amerika Kıtasında yaşamıştır.

A.22.

7. soruda Maya takviminin başlangıç tarihinin 21 Aralık 2012 olup olmadığı sorulurken aynı metne bağlı hazırlanan 1. sorunun yukarıdan aşağı 3. seçeneğinde Maya takviminin son yılının 2012 olduğu bilgisi bulunmaktadır. Sorular birbirinin cevaplanmasına yardım eder durumdadır. Aralarında zıtlık da bulunmaktadır.

2. Dinleme Metni'nin Deşifresi

İzmir ili Selçuk ilçesi sınırlarında bulunan Efes Antik Şehri antik dünyanın en önemli yerleşimlerinden biri ve dünyadaki en ünlü antik şehirlerden biri. Her yıl yüz binlerce ziyaretçiyi ağırlayan Efes, Türkiye'nin de en ünlü antik şehri desek yanlış olmayız. Bronz Çağı'nda Anadolu'lu bir yerleşim olduğu tahmin ediliyor ve isminin Aphasas isminden geldiği bunun da bir Amazon bir kadın savaşçı kraliçenin ismi olduğu söyleniyor. Efes'in ilk yerleşimi bugün Selçuk ilçesi kalesinin bulunduğu ve Aziz Yuhannes, St John Kilisesinin bulunduğu tepe olduğu biliniyor.

Dinleme becerisine ait 8.-12. sorular 2. Dinleme Metni'ne bağlı hazırlanmıştır.

9- Efes Antik Şehri ilk olarak Selçuk Kalesi yakınlarında kurulmuştur.

Doğru	Yanlış
-------	--------

8- Bu metinde aşağıdakilerden hangisinden bahsedilmiyor.

Efes'in ilk yerleşim bölgesi.
Efes'in kurulduğu yer.
Efes'in doğal güzellikleri.
Efes'in adının kaynağı.

A.23.

9. soru ile 8. sorunun yukarıdan aşağı 2. seçeneği arasında binişiklik bulunmaktadır. Bu iki yapı doğrudan birbirini cevaplar niteliktedir.

11- Efes adı "Aphasas" adlı savaşçı Amazon bir kraliçeden gelmektedir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

8- Bu metinde aşağıdakilerden hangisinden bahsedilmiyor.

Efes'in ilk yerleşim bölgesi.
Efes'in kurulduğu yer.
Efes'in doğal güzellikleri.
Efes'in adının kaynağı.

A.24.

11. soru 8. sorunun yukarıdan aşağı 4. seçeneğiyle binişiklik taşımaktadır.

3. Dinleme Metni'nin Deşifresi

Salih ve Fatma Varol Muğla'nın Marmaris ilçesi açıklarındaki bir koyda toplumdan ve teknolojiye uzak bir yaşam sürüyor, hem de tam 35 yıldır. Elektriğin bulunmadığı, karayoluyla ulaşımın da imkansız olduğu bölgede yalnız bir yaşam süren çiftin dünya ile tek bağlantılarını pille çalışan bir radyo kuruyor. Ancak Salih Bey her şeye rağmen orda yaşamaktan memnun olduklarını söylüyor ve şöyle konuşuyor: "Biz buraya Bozburun'daki evimizi bırakıp da geldik. Şimdi bu iki odalı toprak evde yaşıyoruz. Sadece acil bir ihtiyacımız olursa teknemizle Bozburun'a gidiyoruz. Olmazsa da hep buradayız. Zamanımız bahçede çalışmakla geçiyor. Yiyeceklerimizi kendimiz üretiyoruz. Bahçe işlerinde en büyük

yardımcımız eşeğimiz. Onun dışında küçük baş hayvanlarımız var. Onlarla ilgileniyoruz. Memnunuz burada yaşamaktan. 35 yıldır elektrik, su faturası derdimiz yok. Evin yanındaki kaynak suyu bize de hayvanlarımıza da yetiyor.

Dinleme becerisine ait 13.-18. sorular 3. Dinleme Metni'ne bağlı hazırlanmıştır.

13- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Varol ailesi, çocuklarıyla birlikte yaşıyor.
Dünyayla tek bağlantıları pilli bir radyo.
Yaşadıkları yerde elektrik bulunmuyor.
Yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürüyorlar.

A.25.

13. sorunun yukarıdan aşağı 2 ve 3. seçenekleri birbirine ipucu verecek düzeyde hazırlanmıştır. Aday pille çalışan radyo kullandıklarından dolayı Varolların yaşadıkları yerde elektrik bulunmadığı kanaatine varabilecektir.

13- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Varol ailesi, çocuklarıyla birlikte yaşıyor.
Dünyayla tek bağlantıları pilli bir radyo.
Yaşadıkları yerde elektrik bulunmuyor.
Yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürüyorlar.

A.26.

13. sorunun yukarıdan aşağı 2. ve 4. seçenekleri arasında binişiklik bulunmaktadır. 4. seçenekte ailenin yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürdüğü belirtilirken 2. seçenekte dünya ile bağlantılarının bir radyo vasıtasıyla sınırlı olduğu yazmaktadır. Dünya ile bağlantısı bu ölçüde olan insanların toplumla iç içe yaşamadıkları sonucuna seçeneklerden gidilerek ulaşılabilmektedir.

14- 35 yıldır _____ yok.

Yazınız.

13- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Varol ailesi, çocuklarıyla birlikte yaşıyor.
Dünyayla tek bağlantıları pilli bir radyo.
Yaşadıkları yerde elektrik bulunmuyor.
Yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürüyorlar.

A.27.

14. sorunun cevabı 35 yıldır elektriğin olmadığıdır. 13. sorunun yukarıdan aşağı 3.seçeneğinde soru dolaylı olarak cevaplanmaktadır.

16- Salih Bey ve eşi Fatma Hanım 35 yıldır insanlarla iç içe bir yaşam sürüyorlar.

Doğru	Yanlış
-------	--------

13- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Varol ailesi, çocuklarıyla birlikte yaşıyor.
Dünyayla tek bağlantıları pilli bir radyo.
Yaşadıkları yerde elektrik bulunmuyor.
Yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürüyorlar.

A.28.

16. soru ile 13. sorunun yukarıdan aşağı 4. seçeneği arasında zıtlık bulunmaktadır. Aynı soru farklı şekilde tekrarlanarak sorulmuştur.

B. Soru Kökü ve/veya Seçeneklerde Doğru Cevaba İpucu Veren Kullanımlar

B.1. - B.2.

3- Konferansta konuşmacı tam konuşmasına_____elektrikler kesildi.

başlamayıp	başlayacağı zaman	başladığı anda	başladığı sırada
------------	-------------------	----------------	------------------

B.1.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "başlamayıp" seçeneği dil bilgisi yapısı bakımından cümleye uygun değildir. Bu durum doğru cevabın bulunmasını kolaylaştırıcı bir mahiyet taşımaktadır.

B.2.

"başlamayıp" dışındaki seçenekler 2 kelimedenden oluşmaktadır. Bu durum seçenekler arası kelime sayısı ve uzunluk farkından kaynaklı doğru cevaba ipucu vermeye yönelik hatalar arasında bulunmaktadır.

4- Önemli bir sınava_____çok heyecanlanırım, bütün gece uyuyamam, karnıma ağırlar girer...

gireceğim zaman	girer girmez	gireceksem	gireceğimde
-----------------	--------------	------------	-------------

B.3.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun olmayan ifadenin seçilmesi istenmektedir. "girer girmez" dışındaki seçenekler -AcAk ekiyle çekimlenmiştir. Bu durum doğru cevaba ipucu vermeye yönelik hatalar arasında değerlendirilmiştir. Çeldiriciler 1. tekil şahıs eki almıştır. Doğru cevap bu bağlamda çeldiricilerden farklılık arz etmektedir.

3- Konferansta konuşmacı tam konuşmasına_____elektirikler kesildi.

başlamayıp	başlayacağı zaman	başladığı anda	başladığı sırada
------------	-------------------	----------------	------------------

11- Kadınlar alışveriş_____tüm sıkıntılarını unuturlar.

yapınca	yaptığında	yaptığı zaman	yapmayıp
---------	------------	---------------	----------

12- Tam film_____elektrikler kesildi ve karanlıkta kaldık.

başladığı sırada	başladığında	başlayacağı zaman	başlayarak
------------------	--------------	-------------------	------------

13- Derse geç_____kantinde oturup arkadaşlarımla sohbet ettim.

kaldığım için	kaldığımdan	kalınca	kalmayarak
---------------	-------------	---------	------------

14- Konuşurken biri sözümü_____çok sinirlenirim.

Keserse	Keserek	kestiği zaman	kestiğinde
---------	---------	---------------	------------

15- Annem beni karşısında_____çok şaşırdı.

gördüğü zaman	gördüğünde	görünce	görmeyip
---------------	------------	---------	----------

B.4.

Testte cümlede boşluk bırakarak seçeneklerden hangisinin boşluğa getirilmesinin uygun olmayacağını sorulduğu yapı bilgisi bölümünün 1. ve 3. kısımlarında yazar doğru cevabı benzer yapıda seçeneklerden oluşturmaktadır. 3. soruda "başlamayıp", 11. soruda "yapmayıp", 15. soruda "görmeyip", 12. soruda "başlayarak", 13. soruda "kalmayarak", 14. soruda "keserek" seçenekleri ,doğru, yani cümleye uygun olmayan yapılardır.

-ArAk, ya da -Ip ekleriyle biten kelimelerin olduğu seçenekleri işaretleyen aday yukarıda belirtilen soruların tamamını doğru cevaplayacaktır.

7- Çok pahalı olmasına _____ o arabayı almak _____ babamı ikna ettim.

rağmen-için	için-bile	halde-bile	de-karşın
-------------	-----------	------------	-----------

B.5.

Seçenekler arasında 1. ve 2. boşluğa getirilebilecek tek ifade vardır. Boşluklardan herhangi birine getirilecek ifadeyi doğru bulan aday soruyu cevaplayabilmektedir.

21- Biz insanlar yaşa _____ dünyayı günden güne kirletiyoruz.

-dığımız	-dıkları	-dığı	-dığınız
----------	----------	-------	----------

B.6.

Bölüm başında bulunan yönergede uygun ifadenin seçilmesi istenmektedir. "dıkları" dil bilgisi yapısı bakımından bozuktur. Seçeneklerde Türkçede olmayan böyle bir kullanımın verilmesi doğru cevabı buldurmaya yönelik absürt seçenek kullanımına örnek olarak gösterilebilir. Bu ve benzeri kullanımlar yanlış öğrenme sorunlarına sebebiyet verebilmektedir.

GÜRÜLTÜ...

İnsanlar üzerinde olumsuz etki bırakan istenmeyen ve dinleyene bir anlam ifade etmeyen hoş gitmeyen seslere **gürültü** denir. Bu tanıma bakıldığında, sesin gürültü niteliği taşıması için mutlaka yüksek düzeyde olması gerekmediği anlaşılmaktadır. Özellikle büyük kentlerimizde gürültü yoğunlukları oldukça yüksek seviyede olup, Dünya Sağlık Örgütü'nce belirlenen ölçülerin üzerinde olduğu değerlendirilmektedir.

Ses ve gürültü kavramları kişiden kişiye farklı anlamlar taşıyabilir. Bazı insanlar için kulağa müzik olarak gelen bazı sesler, diğer insanlar için rahatsız edici olabilir ve gürültü olarak algılanabilir. Rahatsızlık duyma sınırı da insandan insana farklılık gösterebilir.

Ancak gürültünün insan sağlığını etkilediği, olumsuz psikolojik etkiler yaptığı ve gürültünün sürekli olması durumunda psikolojik etkinin kalıcı olacağı bir gerçektir.

Gürültü günümüzde en çok karşılaşılan, yaygın çevre kirliliklerinden biridir. İnsan vücudu ani ve yüksek seslere karşı otomatik ve bilinçsiz olarak tepki göstermektedir. Sürekli gürültüye maruz kalan kişilerde yapılan bilimsel değerlendirmeler, gürültünün psikolojik rahatsızlıklara neden olduğunu açıkça göstermiştir.

Okuma becerisine ait 1.-5 sorular "Gürültü..." metnine bağlı hazırlanmıştır.

1- Gürültü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Ses insanlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.
Gürültü uzun süreli ise insan sağlığına yararlıdır.
Gürültüden rahatsız olma sınırı kişiden kişiye değişir.
Gürültü nadir görülen bir çevre kirliliğidir.

B.7.

Yukarıdan aşağı 4. seçenekteki "Gürültü nadir görünen bir çevre kirliliğidir." ifadesinin doğru mu yanlış mı olduğunu aday hayattaki tecrübelerinden ve mantık yoluyla kolaylıkla bulabilmektedir.

Seçenek zayıf çeldirici olarak değerlendirilmektedir. gürültünün uzun süreli olması durumunda insan sağlığına yararlı olduğunu belirten yukarıdan aşağı 2. ifade absürt seçenek olarak düzenlenmiştir.

2- Sesin gürültü niteliği taşıması için kesinlikle yüksek düzeyde olması gerekir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

B.8.

Soru kökünde geçen "kesinlikle" ifadesi cevabın yanlış olacağı yönünde ipucu vermektedir. Soru köklerindeki "yalnız, sadece, kesinlikle, asla vb. " kullanımlar genellikle yanlış seçenek türetmek için tercih edilmektedir.

4- Gürültünün insan sağlığına olumsuz etkileri bilimsel olarak henüz belirlenememiştir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

B.9.

Adayın ön bilgileri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde bir sorudur. Teknolojik ve bilimsel çalışmaların hızla arttığı bir dönemde gürültü gibi en çok karşılaşılan kirliliklerden birinin zararları hakkında henüz çalışma yapılmamış olmasını aday, metni anlamasa bile mantığını ve hayatla ilgili temel bilgilerini kullanarak da bulabilir.

Bahar Bayramı: Nevruz!

Nevruz sözcüğü Farsça nev (yeni) ve ruz (gün) sözcüklerinin birleşmesinden oluşur ve "yeni gün" anlamına gelir. Eski İran takvimine göre yılın ilk günüdür ve bu gün ilkbaharın başlangıcı sayılır. İran mitolojisine göre Tanrı dünyayı, insanı ve güneşi bu günde yaratmıştır. İran'ın ünlü padişahı KİYUMERS tahta oturarak bu günü bayram ilan etmiştir. İran'ın sembolik padişahlarından olan CEMŞİD de aynı gün tahta oturmuştur. Bu anlamda nevrzun tarihsel bir önemi vardır.

Kuzey yarımkürede hemen hemen bütün halklar Nevruz'u baharın başlangıcı olarak 21 Mart'ta kutlarlar. Anadolu'da baharın başlangıcı olarak bilinen Nevruz, farklı yörelerde değişik biçimlerde kutlanır. Ayrıca Nevruz bir tür bolluk ve bereket töreni olma özelliği de taşımaktadır. Bu dönemde tabiat yeniden canlanır ve insanlar bu yeniden canlanmayı kutlarlar. Nevruz günü birbirine benzer kutlamalarla geçer. Örneğin, çeşitli yemeklerden oluşan sofralar hazırlanır, birlikte oyunlar oynanır, tüm halkın katıldığı eğlenceler düzenlenir, boyalı yumurtalar yenir ve büyük ateşler yakılır. Kuzey yarımkürede her halkın kendine özgü nedenlerle kutladığı Nevruz, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tataristan, Uygur Bölgesi, Anadolu ve Balkanlarda geleneksel kutlamalarla canlılığını günümüzde de sürdürmektedir.

Dinleme becerisi 6-10. sorular " Bahar Bayramı: Nevruz!" metnine göre hazırlanmıştır.

7- "Nevruz"la ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Nevruz her bölgede aynı biçimde kutlanır.
Kuzey yarım kürede her toplum kendine özgü sebeplerle kutlar.
İran mitolojisinde nevrzun özel bir anlamı vardır.
Nevruz baharın başlangıcı olan 21 Martta kutlanır.

B.10.

Yukarıdan aşağı 1. seçenekte yer alan "her" kelimesi soru köklerinde bulunan ve yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılan ifadelerden biridir. Her, hep, kesinlikle, sadece gibi ifadelerin bulunduğu seçenekler ekseriyetle metinden çıkarılamayacak bilgiler taşımaktadır. Soru yazarının bu kullanımları sorunun doğru ya da yanlışlığını pekiştirmek için kullandığı düşünülmektedir.

10- Nevruz sadece Anadolu'da baharın başlangıcı olarak kutlanır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

B.11.

Soru kökünde geçen sadece ifadesi verilen bilginin yanlış olduğuna yönelik ipucu vermektedir. İncelemenin başında da belirtildiği gibi incelenen metinlerin orijinal şekillerine sadık kalınmıştır.

1. Dinleme Metni'nin Deşifresi

Mayalar, Amerika kıtasında yaşamış eski bir uygarlık. Bu uygarlık inşa ettiği piramitler gibi birçok ürünü hâlâ ayakta. Bu uygarlık astronomi alanında önemli çalışmalar yapmış, birçok takvimler düzenlemiş. Bu takvimlerden bir tanesi uzun dönemli bir takvim ve 21 Aralık 2012'de bitiyor. Şimdi bu takvim hakkında Maya uygarlığıyla yorumcuları farklı yorumlarda bulunuyor. Bu yorumlardan kimisine göre bu tarihte kıyamet kopacak ve en çok da gürültü kopardıkları iddia bu. İkinci bir yoruma göre bu tarihte insanlık büyük bir değişim içine girecek. Bu iddialara şu şekilde cevap verebiliriz: Birincisi böylesi büyük iddialar ciddi delil gerektirir. Bu tip iddialar ise bırakın ciddi delili, bir delil kırıntısına bile sahip değiller. İkincisi şu anda kullandığımız takvim 31 Aralık'ta bitiyor. Hicri takvim ise Zilhicce ayının sonunda bitiyor. Şimdi gelip birisi bize dese ki: "31 Aralıkta kıyamet kopacak, Zilhicce ayında kıyamet kopacak çünkü takvim bitiyor!" dese. Bunu ne kadar saçma bulurduk. Ya, bu tarihte kıyametin kopacağını veya insanlığın bir zihin değişikliğini geçireceğini, bunun da nedeni takvimin sonu olduğunu söylemek size hiç mantıklı gözüküyor mu? Birçok Maya yorumcusu Mayaların da böyle bir iddiası olmadığını söylüyor. Fakat bir an için Mayaların böyle bir iddiası bulunduğunu veya bunu ima ettiklerini söyleyen yorumun doğru olduğu kabul edelim. E, Mayalar her şeyi biliyorlarsa niye kendi sonlarını bilemediler?

Dinleme metni 1.-7. sorular 1. Dinleme Metni'ne bağlı hazırlanmıştır.

3- Mayalar yalnızca tek bir takvim düzenlemişlerdir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

B.12.

Yalnızca, tek vb. kelimeler özellikle doğru yanlış sorularında ya da çoktan seçmeli sorularda yanlış bir yargı oluşturmak için kullanılmaktadır. Aday bu bilgiden hareketle kimi soruları cevaplayabilmektedir. Bu husus dikkate alınmadan hazırlanan testler belli dil beceri alanlarını ölçmekten ziyade adayın formüllerle cevaplandığı yapılar haline dönüşmektedir.

6- Mayalardan geriye sadece pramitler kalmıştır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

B.13.

Soru kökünde geçen sadece ifadesi sorunun cevabının "Yanlış" seçeneği olduğu yönünde ipucu vermektedir.

C. Yönerge ve/veya Açıklamaların Açık ve Anlaşılır Olmaması ya da Gerekli Yönerge ve Açıklamaların Bulunmaması

Okuma 1/4

GÜRÜLTÜ...

İnsanlar üzerinde olumsuz etki bırakan istenmeyen ve dinleyene bir anlam ifade etmeyen hoş gitmeyen seslere **gürültü** denir. Bu tanıma bakıldığında, sesin gürültü niteliği taşıması için mutlaka yüksek düzeyde olması gerekmediği anlaşılmaktadır. Özellikle büyük kentlerimizde gürültü yoğunlukları oldukça yüksek seviyede olup, Dünya Sağlık Örgütü'nce belirlenen ölçülerin üzerinde olduğu değerlendirilmektedir.

Ses ve **gürültü** kavramları kişiden kişiye farklı anlamlar taşıyabilir. Bazı insanlar için kulağa müzik olarak gelen bazı sesler, diğer insanlar için rahatsız edici olabilir ve gürültü olarak algılanabilir. Rahatsızlık duyma sınırı da insandan insana farklılık gösterebilir.

Ancak gürültünün insan sağlığını etkilediği, olumsuz psikolojik etkiler yaptığı ve gürültünün sürekli olması durumunda psikolojik etkinin kalıcı olacağı bir gerçektir.

Gürültü günümüzde en çok karşılaşılan, yaygın çevre kirliliklerinden biridir. İnsan vücudu ani ve yüksek seslere karşı otomatik ve bilinçsiz olarak tepki göstermektedir. Sürekli gürültüye maruz kalan kişilerde yapılan bilimsel değerlendirmeler, gürültünün psikolojik rahatsızlıklara neden olduğunu açıkça göstermiştir.

1- Gürültü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Ses insanlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.
Gürültü uzun süreli ise insan sağlığına yararlıdır.
Gürültüden rahatsız olma sınırı kişiden kişiye değişir.
Gürültü nadir görülen bir çevre kirliliğidir.

2- Sesin gürültü niteliği taşıması için kesinlikle yüksek düzeyde olması gerekir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

3- Büyük kentlerde ölçülen gürültü düzeyleri belirlenen standartların üzerindedir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

4- Gürültünün insan sağlığına olumsuz etkileri bilimsel olarak henüz belirlenememiştir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

5- Ses ve gürültü aynı iki kavramdır ve kişiden kişiye farklı anlamlar taşımaktadır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

C.1.

Hangi soruların hangi metne göre cevaplanacağını gösteren ("1.-5. soruları "Gürültü..." metnine göre cevaplayınız." vb. şekillerde) bir yönerge yazılması gerekmektedir. Aksi durum, metne bağlı soruların yorum sorusuna dönüşmesine neden olacaktır.

Okuma 2/4

Bahar Bayramı: Nevruz!

Nevruz sözcüğü Farsça nev (yeni) ve ruz (gün) sözcüklerinin birleşmesinden oluşur ve "yeni gün" anlamına gelir. Eski İran takvimine göre yılın ilk günüdür ve bu gün ilkbaharın başlangıcı sayılır. İran mitolojisine göre Tanrı dünyayı, insanı ve güneşi bu günde yaratmıştır. İran'ın ünlü padişahı KİYUMERS tahta oturarak bu günü bayram ilan etmiştir. İran'ın sembolik padişahlarından olan CEMŞİD de aynı gün tahta oturmuştur. Bu anlamda nevrzun tarihsel bir önemi vardır.

Kuzey yarımkürede hemen hemen bütün halklar Nevruz'u baharın başlangıcı olarak 21 Mart'ta kutlarlar. Anadolu'da baharın başlangıcı olarak bilinen Nevruz, farklı yörelerde değişik biçimlerde kutlanır. Ayrıca Nevruz bir tür bolluk ve bereket töreni olma özelliği de taşımaktadır. Bu dönemde tabiat yeniden canlanır ve insanlar bu yeniden canlanmayı kutlarlar.

Nevruz günü birbirine benzer kutlamalarla geçer. Örneğin, çeşitli yemeklerden oluşan sofralar hazırlanır, birlikte oyunlar oynanır, tüm halkın katıldığı eğlenceler düzenlenir, boyalı

yumurtalar yenir ve büyük ateşler yakılır. Kuzey yarımkürede her halkın kendine özgü nedenlerle kutladığı Nevruz, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tataristan, Uygur Bölgesi, Anadolu ve Balkanlarda geleneksel kutlamalarla canlılığını günümüzde de sürdürmektedir.

6- Nevruz bayramında aşağıdakilerden hangisi yapılmaz.

Kutlamalar için büyük ateşler yakılır.
Çeşit çeşit ateşler yakılır.
Herkesin katıldığı oyunlar oynanır.
Tabiat yeniden canlanır.

7- "Nevruz"la ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Nevruz her bölgede aynı biçimde kutlanır.
Kuzey yarım kürede her toplum kendine özgü sebeplerle kutlar.
İran mitolojisinde nevrzun özel bir anlamı vardır.
Nevruz baharın başlangıcı olan 21 Martta kutlanır.

8- Nevruz kuzey yarım kürede birçok halk tarafından kutlanmaktadır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

9- "Nevruz" sözcüğü Farsça yeni gün anlamına gelmektedir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

10- Nevruz sadece Anadolu'da baharın başlangıcı olarak kutlanır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

C.2.

Hangi soruların hangi metne göre cevaplanacağını gösteren bir yönerge yazılması gerekmektedir. Yönerge eksikliğinden kaynaklı hata söz konusudur.

Antalya Altın Portakal Film Festivali

Antalya Altın Portakal Film Festivali, Avrupa ve Asya'nın en önemli film festivallerinden biri, Türkiye'de ise en eski ve uzun soluklu film festivalidir.

1950'li yılların ortalarında, tarihi Aspendos Tiyatrosu'nda düzenlenmeye başlanan konser ve tiyatro benzeri **şenlikler**, Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin başlangıcını oluşturur. Halkın yoğun ilgi gösterdiği ve her yıl yaz aylarında yapılan bu şenlikler zamanla gelenekselleşir ve 60'lı yılların başına kadar devam eder. Şenlik, 1963 yılında sinemayı da bünyesine alarak "Antalya Altın Portakal Film Festivali"ne dönüşür. Bu yıllarda festival için bölgenin **simgesi** olan portakal, festivalin amblemi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

1964 yılında **zor** koşullarda gerçekleştirilen ilk festivale ilgi gerçekten çok büyük olmuştur. Festivalin o yıllardaki **ana** amacı Türk sinemasının gelişimine katkıda bulunmak ve uluslararası film endüstrisine Türk sinemasını tanıtmaktır.

2013 yılında 50.'si düzenlenen *Antalya Altın Portakal Film Festivali*, son yıllarda olduğu gibi, yine birçok sinema severi Ekim ayının ilk haftası bir araya getirmiş ve muhteşem bir ödül töreniyle festival ödülleri sahiplerine kavuşmuştur. Festivalle ayrıca, başta Asya ve Avrupa

sineması olmak üzere dünya sinemasının önemli ve saygın isimlerinin filmleri de sinemaseverlerle buluşma fırsatı bulmuştur.

11- Festivalin amblemi aynı zamanda bölgenin de simgesi olan portakaldır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

12- Festivalin ilk yıllardaki amaçlarından biri Türk sinemasının gelişimine katkı sağlamaktır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

13- Altın portakal film festivali dünyada en önemli ve eski film festivallerinden biridir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

14- Festival başlangıcından itibaren Ekim ayında yapılmaktadır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

15- Son festivale dünya sinemasının önemli temsilcileri de katılmışlardır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

16- Metne göre sözcüklerin anlamlarını eşleştiriniz.

- 1- şenlik
- 2- simge
- 3- zor
- 4- ana

sembol	kutlama	temel	güç
temel	kutlama	güç	sembol
kutlama	sembol	temel	güç
temel	sembol	kutlama	güç

C.3.

Hangi soruların hangi metne göre cevaplanacağını gösteren bir yönerge yazılması gerekmektedir. Yönerge eksikliğinden kaynaklı hata söz konusudur.

Okuma 4/4

UÇAN TÜRK: HEZÂRFEN AHMET ÇELEBİ

Hezârfen Ahmed Çelebi, 17. yüzyılda Osmanlı'da yaşamış bir Türk bilginidir. Kendi geliştirdiği kanatlarla uçmayı başaran ilk insanlardan biri olmuştur. Yaşadığı dönemde uçuş düşüncesini gerçekleştirdiği ve geniş bilgisi nedeniyle halk arasında, **Hezârfen** olarak anıldığı bilinmektedir. **Hezâr**, Farsça kökenli bir sözcük olup 1000 anlamına gelmektedir. **Hezârfen** ise " bin fenli" (bilimli)yani "çok şey bilen" anlamındadır.

Hezârfen ilk uçuş denemelerinde 10. yüzyıl Türk bilginlerinden *İsmail Cevheri*'den etkilenmiştir. Cevherinin buluşlarını iyice inceleyen ve öğrenen **Çelebi**, kuşların uçuşunu inceleyerek hazırladığı kanatların dayanıklılık derecesini ölçmek için deneyler yapmıştır.

1632 yılında lodoslu bir havada *Galata Kulesi*'nden kuş kanatlarına benzer bir araç takıp kendini boşluğa bırakan ve uçarak *İstanbul* Boğazı'nı geçip 3358 metre ilerideki Üsküdar'a inen Hezârfen Ahmet Çelebi, Türk havacılık ve bilim tarihinin en önemli kişilerinden birisidir. **Bu olay** Osmanlı Devleti'nde ve Avrupa'da büyük yankı bulmuştur. Hatta dönemin padişahı (IV

Murat) tarafından da ödüllendirilmiştir. Ancak *Hezârfen Ahmed Çelebi* döneminde hak ettiği değeri görememiştir.

17- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Hezârfen 17. yüzyılda yaşamış bir Türk bilginidir.
İsmail Cevheri Hezârfenin çalışmalarından etkilenmiştir.
Hezârfenin bu başarısı Avrupa'da büyük etki yaratmıştır.
Hezârfen Türk havacılık tarihi açısından önemlidir.

18- Metne göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Hezârfen Üsküdar'dan Galataya uçmayı başarmıştır.
Hezârfen uçuş isteği çocukluk yıllarında başlamıştır.
Hezârfen kendinden önce yaşamış bilim adamlarından etkilenmiştir.
İnsanın uçabileceğini Hezârfen'den önce kimse düşünmemiştir.

19- Son paragraftaki "bu olay" sözcüğüyle ne kastedilmektedir?

Yazınız...

20- "Hezârfen" sözcüğü "çok şey bilen" anlamına gelmektedir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

21- Metne göre uçmak amaçlı ilk denemeler 10. yüzyılda yapılmıştır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

22- Hezârfen uçan ilk insandır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

C.4.

Hangi soruların hangi metne göre cevaplanacağını bildiren bir yönerge yazılması gerekmektedir. Aksi takdirde metne bağlı sorular aday tarafından bağımsız birer soru olarak değerlendirilebilir.

Dinleme 1/4

Dinleme Metninin Deşifresi

Mayalar, Amerika kıtasında yaşamış eski bir uygarlık. Bu uygarlık inşa ettiği piramitler gibi birçok ürünü hâlâ ayakta. Bu uygarlık astronomi alanında önemli çalışmalar yapmış, birçok takvimler düzenlemiş. Bu takvimlerden bir tanesi uzun dönemli bir takvim ve 21 Aralık 2012'de bitiyor. Şimdi bu takvim hakkında Maya uygarlığıyla yorumcuları farklı yorumlarda bulunuyor. Bu yorumlardan kimisine göre bu tarihte kıyamet kopacak ve en çok da gürültü kopardıkları iddia bu. İkinci bir yoruma göre bu tarihte insanlık büyük bir değişim içine girecek. Bu iddialara şu şekilde cevap verebiliriz: Birincisi böylesi büyük iddialar ciddi delil gerektirir. Bu tip iddialar ise bırakın ciddi delili, bir delil kırıntısına bile sahip değiller. İkincisi şu anda kullandığımız takvim 31 Aralık'ta bitiyor. Hicri takvim ise Zilhicce ayının sonunda bitiyor. Şimdi gelip birisi bize dese ki: "31 Aralıkta kıyamet kopacak, Zilhicce ayında kıyamet kopacak çünkü takvim bitiyor!" dese. Bunu ne kadar saçma bulurduk. Ya, bu tarihte kıyametin kopacağını veya insanlığın bir zihin değişikliğini geçireceğini, bunun da nedeni takvimin sonu olduğunu söylemek size hiç mantıklı gözüküyor mu? Birçok Maya yorumcusu Mayaların böyle bir iddiası olmadığını söylüyor. Fakat bir an için Mayaların böyle bir iddiası bulunduğunu veya bunu ima ettiklerini söyleyen yorumun doğru olduğu kabul edelim. E, Mayalar her şeyi biliyorlarsa niye kendi sonlarını bilemediler?

1- Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Mayalar astronomiyle ilgilenmişlerdir.
Mayalar çok gelişmiş bir takvim yapmıştır.
Maya takviminin son yılı 2012'dir.
Mayalar Amerika Kıtasında yaşamıştır.

2- Mayalar herşeyi biliyorsa _____?

Yazınız...

3- Mayalar yalnızca tek bir takvim düzenlemişlerdir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

4- Görseldeki bilim adamı mayaların iddalarını inandırıcı buluyor.

Yanlış	Doğru
--------	-------

5- Maya takvimi uzun dönemli bir takvimdir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

6- Mayalardan geriye sadece pramitler kalmıştır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

7- Maya Takviminin başlangıcı 21 Aralık 2012'dir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

C.5.

Hangi soruların Mayaları anlatan metne göre cevaplanacağını belirten bir yönerge yazılmamasından kaynaklı hata bulunmalıdır.

Dinleme 2/4

Dinleme Metninin Deşifresi

İzmir ili Selçuk ilçesi sınırlarında bulunan Efes Antik Şehri antik dünyanın en önemli yerleşimlerinden biri ve dünyadaki en ünlü antik şehirlerden biri. Her yıl yüz binlerce ziyaretçiyi ağırlayan Efes, Türkiye'nin de en ünlü antik şehri desek yanılıyor olmayız. Bronz Çağı'nda Anadolu'lu bir yerleşim olduğu tahmin ediliyor ve isminin Aphasas isminden geldiği bunun da bir Amazon bir kadın savaşçı kraliçenin ismi olduğu söyleniyor. Efes'in ilk yerleşimi bugün Selçuk ilçesi kalesinin bulunduğu ve Aziz Yuhannes, St John Kilisesinin bulunduğu tepe olduğu biliniyor.

8- Bu metinde aşağıdakilerden hangisinden bahsedilmiyor.

Efes'in ilk yerleşim bölgesi.
Efes'in kurulduğu yer.
Efes'in doğal güzellikleri.
Efes'in adının kaynağı.

9- Efes Antik Şehri ilk olarak Selçuk Kalesi yakınlarında kurulmuştur.

Doğru	Yanlış
-------	--------

10- Efes her yıl onbinlerce ziyaretçi tarafından ziyaret edilir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

11- Efes adı "Aphasas" adlı savaşçı Amazon bir kraliçeden gelmektedir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

12- Efes Antik Şehri antik dünyanın en önemli antik merkezidir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

C.6.

Hangi soruların Efes Antik Şehri'ni anlatan metne göre cevaplanacağını belirten bir yönerge yazılmamasından kaynaklı hata bulunmalıdır.

Dinleme 3/4
Dinleme metninin deşifresi

Salih ve Fatma Varol Muğla'nın Marmaris ilçesi açıklarındaki bir koyda toplumdan ve teknolojiden uzak bir yaşam sürüyor, hem de tam 35 yıldır. Elektriğin bulunmadığı, karayoluyla ulaşımın da imkansız olduğu bölgede yalnız bir yaşam süren çiftin dünya ile tek bağlantılarını pille çalışan bir radyo kuruyor. Ancak Salih Bey her şeye rağmen orda yaşamaktan memnun olduklarını söylüyor ve şöyle konuşuyor:" Biz buraya Bozburun'daki evimizi bırakıp da geldik. Şimdi bu iki odalı toprak evde yaşıyoruz. Sadece acil bir ihtiyacımız olursa tekemizle Bozburun'a gidiyoruz. Olmazsa da hep buradayız. Zamanımız bahçede çalışmakla geçiyor. Yiyeceklerimizi kendimiz üretiyoruz. Bahçe işlerinde en büyük yardımcımız eşeğimiz. Onun dışında küçük baş hayvanlarımız var. Onlarla ilgileniyoruz. Memnunuz burada yaşamaktan. 35 yıldır elektrik, su faturası derdimiz yok. Evin yanındaki kaynak suyu bize de hayvanlarımıza da yetiyor.

13- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Varol ailesi, çocuklarıyla birlikte yaşıyor.
Dünyayla tek bağlantıları pilli bir radyo.
Yaşadıkları yerde elektrik bulunmuyor.
Yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürüyorlar.

14- 35 yıldır _____ yok.

Yazınız.

15- Salih Bey yalnızca acil bir şeye ihtiyaç duyduğunda yaşadığı yerden ayrılıyor.

Yanlış	Doğru
--------	-------

16- Salih Bey ve eşi Fatma Hanım 35 yıldır insanlarla iç içe bir yaşam sürüyorlar.

Doğru	Yanlış
-------	--------

17- Salih Bey herşeye rağmen hayatından oldukça memnun.

Doğru	Yanlış
-------	--------

18- Varol ailesinin yaşadığı yere deniz araçlarıyla gitmek mümkün değil.

Doğru	Yanlış
-------	--------

C.7.

Hangi soruların Varolları anlatan metne göre cevaplanacağını belirten bir yönerge yazılmamasından kaynaklı hata bulunmaktadır. "13-17. soruları 3. Dinleme Metni'ne göre cevaplayınız." şeklinde bir yönerge, hatayı ortadan kaldıracaktır.

D. Soru Kökü ve/veya Seçeneklerin Anlaşılmasını Etkileyen Hatalar

3- Konferansta konuşmacı tam konuşmasına_____elektrikler kesildi.

başlamayıp	başlayacağı zaman	başladığı anda	başladığı sırada
------------	-------------------	----------------	------------------

D.1.

Soru kökünde "elektrik" kelimesinin yazımında hata yapılmıştır. Dil bilgisi, noktalama ve yazım hataları, hata büyüklüğüne göre öğrencinin dikkatini dağıtabilmekte yahut sorunun anlaşılmasını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu durum kelimenin yazımıyla ilgili yanlış öğrenmeye sebebiyet vermektedir.

5- Uçaktan_____ben ara lütfen...

iner inmez	indikten sonra	inmeden	indiğin zaman
------------	----------------	---------	---------------

D.2.

Soru kökünde yazan, " Uçaktan_____ben ara lütfen..." cümlesinde verilen boşluğu seçeneklerde yazan ifadelerden hiçbiri uygun biçimde dolduramamaktadır. Bu durum soru kökünde kelimelerin yanlış yazımından kaynaklanmaktadır.

D.3.

8- Hiçbir şey bilmemesine_____ yine de herşeyi bildiğini iddia etti.

halde	Dolayı	nedeniyle	rağmen
-------	--------	-----------	--------

Soru kökünde "her şeyi" kelime grubunun yanlış yazımından kaynaklı hata bulunmaktadır. Aynı cümlede aynı kelime grubunun farklı şekillerde yazılması da adayda oluşabilecek muhtelif zihin karışıklıklarını artıracaktır.

23- Türkiye’de insanların konuş_____dil Türkçe’dir.

-tuğu	-tuğunuz	-tuğun	-tuğumuz
-------	----------	--------	----------

D.4.

Soru kökünde Türkçe kelimesine getirilen ekin kesme işaretiyle ayrılmasından kaynaklı hata bulunmaktadır.

35- Akşam yemekte bize gelecek yıl Amerikaya _____bahsetti.

gittiğinden	gideceğinden
-------------	--------------

D.5.

Soru kökünde özel isimlere getirilen eklerin kesme işaretiyle ayrılması kuralına aykırı bir kullanım bulunmaktadır. Hazırlanan sorularda yapılan bu ve benzeri hatalar adayın yanlış öğrenmesine ve kafa karışıklığına sebep olabilmektedir.

1- Gürültü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Ses insanlar üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.
Gürültü uzun süreli ise insan sağlığına yararlıdır.
Gürültüden rahatsız olma sınırı kişiden kişiye değişir.
Gürültü nadir görülen bir çevre kirliliğidir.

D.6.

Okuma becerisi 1. sorunun soru kökünde, soru cümlesinin sonuna soru işareti konulmamasından kaynaklı noktalama hatası bulunmaktadır.

2- Sesin gürültü niteliği taşıması için kesinlikle yüksek düzeyde olması gerekir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

3- Büyük kentlerde ölçülen gürültü düzeyleri belirlenen standartların üzerindedir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

4- Gürültünün insan sağlığına olumsuz etkileri bilimsel olarak henüz belirlenememiştir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

5- Ses ve gürültü aynı iki kavramdır ve kişiden kişiye farklı anlamlar taşımaktadır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.7.

Okuma becerisi 1. bölümde bulunan doğru-yanlış sorularında seçeneklerin dizimi hususunda karmaşıklık söz konusudur. 3. soruda "Doğru" seçeneği solda iken 2, 4 ve 5. soruda sağdadır. Sorunun doğru cevabını bilse bile bazı adaylarda testteki bu tutarsızlıktan kaynaklı yanlış cevabı işaretleme söz konusu olabilmektedir. İlgili test maddeleri adayın Türkçe becerisinin yanında dikkatini de ölçmektedir. Sınavın güvenilirliği ve geçerliği düşmektedir.

6- Nevruz bayramında aşağıdakilerden hangisi yapılmaz.

Kutlamalar için büyük ateşler yakılır.
Çeşit çeşit ateşler yakılır.
Herkesin katıldığı oyunlar oynanır.
Tabiat yeniden canlanır.

D.8.

Soru kökünde, cümle soru işaretiyle bitmesi gerekirken nokta ile tamamlanmıştır. Noktalamadan kaynaklı hata bulunmaktadır.

6- Nevruz bayramında aşağıdakilerden hangisi yapılmaz.

Kutlamalar için büyük ateşler yakılır.
Çeşit çeşit ateşler yakılır.
Herkesin katıldığı oyunlar oynanır.
Tabiat yeniden canlanır.

D.9.

Yukarıdan aşağı 4. seçenekte bulunan "Tabiat yeniden canlanır." cümlesi soru kökü ile uygun değildir. Soru kökünde yapılan işler sorulurken seçenek olan bir durumu belirtmektedir. Tabiatın canlanması insan eliyle Nevruz için yapılan bir durum değildir.

7- "Nevruz"la ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Nevruz her bölgede aynı biçimde kutlanır.
Kuzey yarım kürede her toplum kendine özgü sebeplerle kutlar.
İran mitolojisinde nevrurun özel bir anlamı vardır.
Nevruz baharın başlangıcı olan 21 Martta kutlanır.

D.10.

Soru kökünde, cümle soru işaretiyle bitmesi gerekirken nokta ile tamamlanmıştır. Noktalamadan kaynaklı hata bulunmaktadır.

9- "Nevruz" sözcüğü Farsça yeni gün anlamına gelmektedir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.11.

Seçenekler düzenlenirken diğerlerinden farklı olarak yanlış seçeneği solda bulunmaktadır. Bu durum dikkat eksikliğinden kaynaklı olarak adayın, soruyu bilse bile yanlış cevaplamasına ya da soruyu bilmemesine rağmen doğru cevaplamasına neden olabilmektedir. Standart kullanımlarda soldan sağa önce "doğru" sonra "yanlış" seçeneği yazılmaktadır.

D.12 - D.13

10- Nevruz sadece Anadolu'da baharın başlangıcı olarak kutlanır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.12.

Seçenekler düzenlenirken yanlış seçeneği solda yazılmıştır.

D.13.

"Anadolu" kelimesine getirilen ekin kesme işaretiyle ayrılması adayda kelime yazımı ve ekler konusunda yanlış öğrenmelere sebebiyet verebilecek bir hata konumundadır.

12- Festivalin ilk yıllardaki amaçlarından biri Türk sinemasının gelişimine katkı sağlamaktır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

D.14.

Soru kökünde festival kelimesinin yazımından kaynaklı bir hata bulunmaktadır. Bu ve benzeri hatalar özellikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen adayların "festival" diye bir kelimenin metinde olup olmadığını dönüp dönüp aramasına neden olabilmektedir.

16- Metne göre sözcüklerin anlamlarını eşleştiriniz.

- 1- şenlik
- 2- simge
- 3- zor
- 4- ana

sembol	kutlama	temel	güç
temel	kutlama	güç	sembol
kutlama	sembol	temel	güç
temel	sembol	kutlama	güç

D.15.

Soru kökünde her ne kadar "metne göre" yazılsa da seçeneklerdeki sözcüklerin yakın anlamlılarını bulmak için metni okumaya gerek olmadığı düşünülmektedir.

17- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Hezârfen 17. yüzyılda yaşamış bir Türk bilginidir.
İsmail Cevheri Hezârfenin çalışmalarından etkilenmiştir.
Hezârfenin bu başarısı Avrupa'da büyük etki yaratmıştır.
Hezârfen Türk havacılık tarihi açısından önemlidir.

D.16.

Yukarıdan aşağı 2. ve 3. seçeneklerde kesme işaretinin kullanılmamasından kaynaklı hata bulunmaktadır. "Hezârfen" adına getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılmamıştır. Soru cümlesi soru işareti yerine nokta ile bitirilmiştir.

17- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Hezârfen 17. yüzyılda yaşamış bir Türk bilginidir.
İsmail Cevheri Hezârfenin çalışmalarından etkilenmiştir.
Hezârfenin bu başarısı Avrupa'da büyük etki yaratmıştır.
Hezârfen Türk havacılık tarihi açısından önemlidir.

D.17.

Yukarıdan aşağı 3. sıradaki seçenekte belirtilen "Hezârfen'in bu başarısı" ifadesindeki başarı, neyi kastediyor ise açıkça belirtilmelidir. Bu şekliyle seçenek muğlak durumdadır. Soru cümlesi soru işareti yerine nokta ile bitirilmiştir. Bu husus özellikle diğer soru köklerinde de tekrar etmesi sebebiyle soru cümlelerinin nokta ile bitirileceği yönünde bir yanlış öğrenmeye sebebiyet verecek mahiyettedir.

D.18.

18- Metne göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur.

Hezârfen Üsküdardan Galataya uçmayı başarmıştır.
Hezârfen uçuşma isteği çocukluk yıllarında başlamıştır.
Hezârfen kendinden önce yaşamış bilim adamlarından etkilenmiştir.
İnsanın uçabileceğini Hezârfeden önce kimse düşünmemiştir.

Soru kökünde noktalama işaretlerinin yanlış kullanımından kaynaklı hata bulunmaktadır. Soru cümlesi "." ile bitirilmiştir.

19- Son paragraftaki "bu olay" sözcüğüyle ne kastedilmektedir?

Yazınız...

D.19.

Soru kökünde kelimelerin yanlış yazımından kaynaklı hata bulunmaktadır. Bu ve benzeri durumlar adayda zihin karışıklıklarına ve "söcüğü" ifadesinin ne olduğunu anlamaya yönelik akıl yürütmelere neden olabilmektedir.

1- Bu metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Mayalar astronomiyle ilgilenmişlerdir.
Mayalar çok gelişmiş bir takvim yapmıştır.
Maya takviminin son yılı 2012'dir.
Mayalar Amerika Kıtasında yaşamıştır.

D.20.

Soru kökünde noktalama işaretlerinin yanlış kullanımından kaynaklı hata bulunmaktadır. Soru cümlesi "." ile bitirilmiştir.

2- Mayalar herşeyi biliyorsa_____?

Yazınız...

D.21.

Soru kökündeki "her şeyi" ifadesinin yazımı hususunda hata bulunmaktadır.

4- Görseldeki bilim adamı mayaların iddalarını inandırıcı buluyor.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.22.

Soru kökünde büyük küçük harf kullanımı ve iddia kelimesinin yazımı hususunda hata bulunmaktadır.

6- Mayalardan geriye sadece pramitler kalmıştır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.23.

Soru kökünde piramit kelimesinin yanlış yazımından kaynaklı hata bulunmaktadır.

8- Bu metinde aşağıdakilerden hangisinden bahsedilmiyor.

Efes'in ilk yerleşim bölgesi.

Efes'in kurulduğu yer.

Efes'in doğal güzellikleri.

Efes'in adının kaynağı.

D.24.

Soru kökünde noktalama işaretlerinin kullanımıyla ilgili hata bulunmaktadır. Soru cümlesi "." ile bitirilmiştir.

8- Bu metinde aşağıdakilerden hangisinden bahsedilmiyor.

Efes'in ilk yerleşim bölgesi.
Efes'in kurulduğu yer.
Efes'in doğal güzellikleri.
Efes'in adının kaynağı.

D.25.

Soru kökünde bulunan olumsuz ifadenin altının çizilmemesinden kaynaklı hata bulunmaktadır.

8- Bu metinde aşağıdakilerden hangisinden bahsedilmiyor.

Efes'in ilk yerleşim bölgesi.
Efes'in kurulduğu yer.
Efes'in doğal güzellikleri.
Efes'in adının kaynağı.

D.26.

Soru kökü, "Metinde Efes'le ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?" şeklinde düzenlenerek seçeneklerde "Efes" kelimesinin tekrarının önüne geçilebilecektir. Bu durum sorunun daha sade ve anlaşılır olmasını sağlayacaktır.

10- Efes her yıl onbinlerce ziyaretçi tarafından ziyaret edilir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.27.

Soru kökünde sayıların yazımıyla ilgili hata bulunmaktadır.

10- Efes her yıl onbinlerce ziyaretçi tarafından ziyaret edilir.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.28.

Doğru yanlış sorularında seçenekler düzenlenirken, yan yana iki seçenekten "Doğru" olanın sola; "Yanlış" olanın sağa yazılması genel kullanımdır. Seçeneklerin yerleştirilmesinde bu kullanıma aykırı davranılması sorunun yanlış cevaplanacakken bilinmesine ya da doğru cevaplanacakken yanlış cevaplanmasına neden olabilmektedir.

12- Efes Antik Şehri antik dünyanın en önemli antik merkezidir.

Doğru	Yanlış
-------	--------

D.29.

Soru kökünde antik kelimesinin 3 kez tekrar etmesinin sorunun anlaşılmasını zorlaştırdığı düşünülmektedir.

13- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Varol ailesi, çocuklarıyla birlikte yaşıyor.
Dünyayla tek bağlantıları pilli bir radyo.
Yaşadıkları yerde elektrik bulunmuyor.
Yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürüyorlar.

D.30.

Seçenekler ve soru kökü arasında uyum bulunmamaktadır. Yukarıdan aşağı 1. seçenekte Varol ailesinden bahsediliyorken 2, 3 ve 4. seçeneklerde kimden bahsedildiği sorunun mevcut şekli ile net değildir.

13- Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır.

Varol ailesi, çocuklarıyla birlikte yaşıyor.
Dünyayla tek bağlantıları pilli bir radyo.
Yaşadıkları yerde elektrik bulunmuyor.
Yalnız ve insanlardan uzak bir yaşam sürüyorlar.

D.31.

Soru kökünde noktalama işaretlerinin kullanımıyla ilgili hata bulunmaktadır. Soru cümlesi "." ile bitirilmiştir.

15- Salih Bey yalnızca acil bir şeye ihtiyaç duyduğunda yaşadığı yerden ayrılıyor.

Yanlış	Doğru
--------	-------

D.32.

Doğru-yanlış sorularında seçenekler düzenlenirken, yan yana iki seçenekten "Doğru" olanın sola; "Yanlış" olanın sağa yazılması dikkat eksikliğinden kaynaklı oluşabilecek hataların önüne geçecektir. Ayrıca testin çeşitli bölümlerinde seçeneklerde cevapların farklı yerlere yazılması da yanlışlıkla başka seçeneğin işaretlenmesine sebebiyet verebilmektedir.

17- Salih Bey herşeye rağmen hayatından oldukça memnun.

Doğru	Yanlış
-------	--------

D.33.

Soru kökünde "her şey" söz dizimi hususunda hata yapılmıştır. Daha önce yapılan benzer hatalarda olduğu gibi soru kökünde kelime yazımı ya da noktalama hususunda yapılacak hatalar adayda yanlış öğrenmelere sebebiyet vermektedir.

Aşağıdaki soruları cevaplayarak ülkenizde kutlanan geleneksel bayram, şenlik, karnaval ve festivallerden birini tanıtınız?

Ne zaman yapılır?

Nerede yapılır?

Yapılış amacı (niçin) yapılır?

Nasıl yapılır?

Kimler katılır?

En belirgin özellikleri nelerdir?

Hiç bu etkinliklerde bulundunuz mu?

Neler hissettiniz?

...

D.34.

Yukarıdan aşağı 3.soruda hata bulunmaktadır. Parantez içindeki ifade okunmadığında cümle: "Yapılış amacı yapılır." şeklindedir.

E. Maddenin Birden Fazla Doğru Cevabının Olması ya da Hiç Doğru Cevabının Olmaması

5- Uçaktan_____ben ara lütfen...

iner inmez	indikten sonra	inmeden	indiğin zaman
------------	----------------	---------	---------------

E.1.

Soru kökünde yazan, " Uçaktan_____ben ara lütfen..." cümlesinde verilen boşluğu seçeneklerde yazan ifadelerden hiçbirisi uygun biçimde dolduramamaktadır. Sorunun doğru cevabı bulunmamaktadır.

24- Günlük hayatın getir_____sorunlar insanları mutsuz edebilir.

-en	-eceği	-diği	-miş
-----	--------	-------	------

E.2.

Sorunun 2 doğru cevabı bulunmaktadır. "Günlük hayatın getireceği sorunlar insanları mutsuz edebilir." cümlesi de "Günlük hayatın getirdiği sorunlar insanları mutsuz edebilir." cümlesi de anlam ve yapı bakımından uygundur.

Bahar Bayramı: Nevruz!

Nevruz sözcüğü Farsça nev (yeni) ve ruz (gün) sözcüklerinin birleşmesinden oluşur ve "yeni gün" anlamına gelir. Eski İran takvimine göre yılın ilk günüdür ve bu gün ilkbaharın başlangıcı sayılır. İran mitolojisine göre Tanrı dünyayı, insanı ve güneşi bu günde yaratmıştır. İran'ın ünlü padişahı KİYUMERS tahta oturarak bu günü bayram ilan etmiştir. İran'ın sembolik padişahlarından olan CEMŞİD de aynı gün tahta oturmuştur. Bu anlamda nevrurun tarihsel bir önemi vardır.

Kuzey yarımkürede hemen hemen bütün halklar Nevruz'u baharın başlangıcı olarak 21 Mart'ta kutlarlar. Anadolu'da baharın başlangıcı olarak bilinen Nevruz, farklı yörelerde değişik

biçimlerde kutlanır. Ayrıca Nevruz bir tür bolluk ve bereket töreni olma özelliği de taşımaktadır. Bu dönemde tabiat yeniden canlanır ve insanlar bu yeniden canlanmayı kutlarlar. Nevruz günü birbirine benzer kutlamalarla geçer. Örneğin, çeşitli yemeklerden oluşan sofralar hazırlanır, birlikte oyunlar oynanır, tüm halkın katıldığı eğlenceler düzenlenir, boyalı yumurtalar yenir ve büyük ateşler yakılır. Kuzey yarımkürede her halkın kendine özgü nedenlerle kutladığı Nevruz, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Tataristan, Uygur Bölgesi, Anadolu ve Balkanlarda geleneksel kutlamalarla canlılığını günümüzde de sürdürmektedir.

6- Nevruz bayramında aşağıdakilerden hangisi yapılmaz.

Kutlamalar için büyük ateşler yakılır.
Çeşit çeşit ateşler yakılır.
Herkesin katıldığı oyunlar oynanır.
Tabiat yeniden canlanır.

E.3.

Soru kökünde Nevruz bayramında yapılmayan şey sorulmaktadır. Yukarıdan aşağı 2. seçenekte belirtilen olayın gerçekleştirildiği ya da gerçekleştirilmediği yönünde metinde herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Metinde bulunmayan bilginin seçeneklere yerleştirilmesiyle yapılan bu tarz seçenek türetmeler, maddeyi hatalı duruma düşürmektedir. Soru kökü " Okuduğunuz metinde Nevruz bayramıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi yoktur?" vb. şekilde düzenlenerek bu ve benzeri hataları oluşmasının önünde geçilebilir.

Antalya Altın Portakal Film Festivali

Antalya Altın Portakal Film Festivali, Avrupa ve Asya'nın en önemli film festivallerinden biri, Türkiye'de ise en eski ve uzun soluklu film festivalidir.

1950'li yılların ortalarında, tarihi Aspendos Tiyatrosu'nda düzenlenmeye başlanan konser ve tiyatro benzeri **şenlikler**, Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin başlangıcını oluşturur. Halkın yoğun ilgi gösterdiği ve her yıl yaz aylarında yapılan bu şenlikler zamanla gelenekselleşir ve 60'lı yılların başına kadar devam eder. Şenlik, 1963 yılında sinemayı da bünyesine alarak "Antalya Altın Portakal Film Festivali"ne dönüşür. Bu yıllarda festival için bölgenin **simgesi** olan portakal, festivalin amblemi olarak kullanılmaya başlanmıştır.

1964 yılında **zor** koşullarda gerçekleştirilen ilk festivale ilgi gerçekten çok büyük olmuştur. Festivalin o yıllardaki **ana** amacı Türk sinemasının gelişimine katkıda bulunmak ve uluslararası film endüstrisine Türk sinemasını tanıtmaktır.

2013 yılında 50.'si düzenlenen *Antalya Altın Portakal Film Festivali*, son yıllarda olduğu gibi, yine birçok sinema severi Ekim ayının ilk haftası bir araya getirmiş ve muhteşem bir ödül töreniyle festival ödülleri sahiplerine kavuşmuştur. Festivalle ayrıca, başta Asya ve Avrupa sineması olmak üzere dünya sinemasının önemli ve saygın isimlerinin filmleri de sinemaseverlerle buluşma fırsatı bulmuştur.

14- Festival başlangıcından itibaren Ekim ayında yapılmaktadır.

Doğru	Yanlış
-------	--------

E.4.

Soru kökünde geçen ifadenin doğruluğu ya da yanlışlığıyla ilgili metinde bilgi bulunmamaktadır. Bu bakımdan soru hatalıdır. Metnin son paragrafında her ne kadar son yıllarda festivalin Ekim ayında düzenleniyor olduğu yazılsa da bu durum festivalin önceki yıllarda başka aylarda yapıldığını net olarak göstermez.

Başlangıcında Ekim dışında bir ayda yapılmıyor olsa neden özellikle son yıllarda Ekim ayında yapıldığı vurgulansın, diye düşünenler olabilir. Fakat soruda geçen bir bilgiye yanlış ya da doğru diyebilmemiz için o bilginin metinden net olarak ve şaibeye mahal vermeyecek şekilde çıkarılması gerektiği unutulmamalıdır.

E.5. - E.6.

UÇAN TÜRK: HEZÂRFEN AHMET ÇELEBİ

Hezârfen Ahmed Çelebi, 17. yüzyılda Osmanlı'da yaşamış bir Türk bilginidir. Kendi geliştirdiği kanatlarla uçmayı başaran ilk insanlardan biri olmuştur. Yaşadığı dönemde uçma düşüncesini gerçekleştirdiği ve geniş bilgisi nedeniyle halk arasında, **Hezârfen** olarak anıldığı bilinmektedir. **Hezâr**, Farsça kökenli bir sözcük olup 1000 anlamına gelmektedir. **Hezârfen** ise " bin fenli" (bilimli)yani "çok şey bilen" anlamındadır.

Hezârfen ilk uçma denemelerinde 10. yüzyıl Türk bilginlerinden *İsmail Cevheri*'den etkilenmiştir. Cevherinin buluşlarını iyice inceleyen ve öğrenen **Çelebi**, kuşların uçuşunu inceleyerek hazırladığı kanatların dayanıklılık derecesini ölçmek için deneyler yapmıştır.

1632 yılında lodoslu bir havada *Galata Kulesi*'nden kuş kanatlarına benzer bir araç takıp kendini boşluğa bırakan ve uçarak *İstanbul* Boğazı'nı geçip 3358 metre ilerideki Üsküdar'a inen Hezârfen Ahmet Çelebi, Türk havacılık ve bilim tarihinin en önemli kişilerinden birisidir. **Bu olay** Osmanlı Devleti'nde ve Avrupa'da büyük yankı bulmuştur. Hatta dönemin padişahı (IV Murat) tarafından da ödüllendirilmiştir. Ancak **Hezârfen Ahmed Çelebi** döneminde hak ettiği değeri görememiştir.

21- Metne göre uçmak amaçlı ilk denemeler 10. yüzyılda yapılmıştır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

E.5.

Metne göre ilk uçma denemelerinin ne zaman yapıldığı hususunda net bilgi bulunmamaktadır. Bu sebeple soruya doğru ya da yanlış şeklinde bir cevap verilemez.

22- Hezârfen uçan ilk insandır.

Yanlış	Doğru
--------	-------

E.6.

Metinde, Hezârfen'in uçan ilk insan olup olmadığıyla ilgili net bilgi bulunmamaktadır. Bu sebeple soruya doğru ya da yanlış şeklinde bir cevap verilemez.

Dinleme Metninin Deşifresi

Dinleme 1/4

İzmir ili Selçuk ilçesi sınırlarında bulunan Efes Antik Şehri antik dünyanın en önemli yerleşimlerinden biri ve dünyadaki en ünlü antik şehirlerden biri. Her yıl yüz binlerce ziyaretçiyi ağırlayan Efes, Türkiye'nin de en ünlü antik şehri desek yanılıyor olmayız. Bronz Çağı'nda Anadolu'lu bir yerleşim olduğu tahmin ediliyor ve isminin Aphasas isminden geldiği bunun da bir Amazon bir kadın savaşçı kraliçenin ismi olduğu söyleniyor. Efes'in ilk yerleşimi bugün Selçuk ilçesi kalesinin bulunduğu ve Aziz Yuhannes, St John Kilisesinin bulunduğu tepe olduğu biliniyor.

5- Efes Antik Şehri antik dünyanın en önemli antik merkezidir

Doğru	Yanlış
-------	--------

E.7.

Soru kökünde Efes'in dünyanın en önemli antik merkezi olduğu bilgisinin doğru mu yanlış mı olduğu sorulmaktadır. Metinde Efes'in antik dünyanın en önemli yerleşimlerinden biri olduğu söylenmektedir. Fakat en önemlisi olup olmadığıyla ilgili bilgi yoktur. Soruya doğru ya da yanlış şeklinde bir cevap verilemez.

4.2. Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Türkçe Yeterlik Sınavı'na Ait Bulgu ve Yorumlar

Sakarya Üniversitesi Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezinde uygulanan Türkçe Yeterlik Sınavı; Okuma-Anlama, Dil Bilgisi ve Yazma bölümlerinden oluşmaktadır. Bu yeterlik sınavı üzerinde gerçekleştirilen analiz, testin sıralaması takip edilerek her bir hata için ayrı bölümler açılmak suretiyle yapılmıştır.

Araştırmada her bir hata türü farklı harflerle (A, B, C, D, E) adlandırılmıştır. Temel hata sayısı harf adlandırmasına sayı eklemek suretiyle yapılmıştır (A.1., B.12, C.4. vb.). Önce hata barındıran soru maddesi soldan girinti bırakılarak ve tek satır aralığıyla yazılmış daha sonra ilgili hata, harf ve numarasıyla birlikte verilmiştir. Sınavdan alınan tüm metinler mavi ile yazılmıştır. **Sınav metinlerinde (mavi renkli yazılar) bulunan dil bilgisi, noktalama, yazım vb. hatalar, inceleme sonuçlarının güvenilirliği açısından düzeltilmemiştir. Sınav orijinaline sadık kalmak amaçlanmıştır.**

Sınavdan incelemeye alınan bir metne bağlı birden çok hata varsa tasnif metnin başına o metne bağlı gösterilen hataların tamamı yazılacak şekilde düzenlenmiştir.

A. Soru Kökü ya da Seçeneklerin Birbirinden Bağımsız Olmaması

A.1.-A.2.

OKUMA - ANLAMA ESKİ TÜRK EVLERİNİN MİMARİSİ

Ev için Türkçedeki sözcüklerden biri “huzur ve sükûnet içerisinde yaşanan yer” anlamında kullanılmakta olan “mesken” dir. Geçmişte inşa edilen Türk evlerine bakıldığında bu sözcüğün neden ev ile ilişkilendirildiği anlaşılabılır.

Türk toplumunun yaşadığı evlerin mimarisi dış dünyaya kapalı fakat o dönem ailesinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde tasarlanmıştır. Bu evlerin bütünüyle bir halk mimarisi olduğunu söylemek mümkündür, evler geleneksel biçimde usta çırak ilişkisiyle yetişen sanatkarlar tarafından inşa edilmiştir.

Eski Türk evleri komşuluk, güvenlik gibi faktörlere bağlı olarak konumlandırılmış ve yapımlarında genellikle ağaç, kireç, kerpiç gibi dayanıksız malzemeler kullanılmıştır. Bu

mimari anlayışta göçebeliliğin etkisi bulunmakla birlikte temelde bir dünya görüşü olduğundan söz edilebilir. Evlerin yapımında etkili olan diğer bir anlayış da toplumsal sınıflar arasındaki farkları olabildiğince azaltılmasına dayalıdır. Eski Türk evlerine dışarıdan bakıldığında zengin insanların evlerini, fakir insanların evlerinden ayırt etmek mümkün değildir.

Eski Türk evlerinin ön cepheleri yola bakar. Ev ile şehir bağlantısını sağlayan bu yollar ya bir caddedir ya da birkaç evle son bulan çıkmaz sokaktır. Etrafları duvar veya çitle çevrilidir. Yola bakan tarafa açılan kapı, eve tek giriş yeridir. Kapıdan girilince avluya adım atılır. Avlu, çoğunlukla evde bulunan kişilerin dinlenmesi, komşularla sohbet edebilmesi için kullanılan taşlık bir alandır. Burada hane sakinlerinin ihtiyaçlarına göre kilim dokuma atölyeleri, ahır, fırın, çeşme vb. bulunur ve çevre sarmaşıklar, mor salkımlar ve renk renk çiçeklerle güzelleştirilmiştir.

Evlerin en alt katında genellikle mutfak, erzakların saklandığı ambar ve odunluk yer alır. Merdivenle üst kata çıkıldığında ise odalara geçişi sağlayan genişçe bir alanla karşılaşılır. “Sofa” denen bu bölüm yastık ve işlemeli minderlerle döşenmiş sedirlerin, oymalı raf ve dolapların bulunduğu ev sakinlerinin birlikte zaman geçirdikleri bir toplanma alanıdır. Türk evlerinde odalar günümüzde olduğu gibi yemek odası, yatak odası, oturma odası şeklinde ayrılmamış; çok işlevli mekânlar olarak düzenlenmiştir. Odaların çoğunda ısınmak, yemek, pişirmek ve hatta aydınlanmak için de kullanılan birer ocak vardır. Odaların en önemli özelliği yatak ve yorganların konulduğu ve bir köşesinin de banyo olarak kullanıldığı yüklüklerin bulunmasıdır.

Geleneksel Türk evinin belki de en göze çarpan özelliği pencerelerin dış tarafında ve üst katında yer alan çıkıntılı bölümlerdir. “Cumba” adı verilen ve bir kafese benzeyen bu bölümler hem tipik Türk evi mimarisinin köşeli hatlarını oluşturur, hem her saatte gün ışığından yararlanma imkânı sağlar, hem de iç mekânda küçük oturma alanları oluşturur. Cumbalar, bulunduğu odaya diğer odalardan daha fazla değer kazandırmıştır.

Eski Türk evleri Anadolu insanının sosyal ve kültürel tarihinin en önemli tanığı olmakla kalmayıp yüzlerce yıllık bir süreçte oluşan Türk kent kültürüne de ışık tutmuştur.

Dr. Mümtaz Aydın

1. Metnin konusu nedir?

2. Eski Türk evlerinin mimari yapısı neye göre şekillenmiştir?

3. “Mesken” sözcüğünün “ ev” ile ilişkilendirilmesinin nedeni nedir?

4. Aşağıdaki kelimeleri anlamları ile eşleştirelim.

1. Cumba	a) Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol
2. Ambar	b) Yapıların üst katlarında, sokağa doğru çıkıntı yapmış balkon
3. Sofa	c) Oturma veya yatmaya yarayan, tahtadan yapılmış ev eşyası
4. Sedir	d) Yatak, yorgan gibi şeyleri koyamaya yarayan yer veya büyük dolap
5. Yüklük	e) Bir yapının ortasında ya da önünde bulunan üstü açık, duvarla çevrili alan
6. Avlu	f) Genellikle tahıl ürünlerinin saklandığı depo

5. Metne göre aşağıdaki cümleler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

Eski Türk evlerinde;

1. geçmişteki göçebe yaşam yaşam tarzının izleri görülmektedir. ()
2. yalın ama işlevsel bir mimari tarzın hakim olduğu söylenebilir. ()
3. avlu bayanların bir araya gelip sohbet ettiği özel bir alandır. ()
4. cumbalar bulundukları odanın daha aydınlık olmasını sağlar. ()
5. en alt kat oturma alanı olarak kullanılabildiği gibi erzakların saklandığı bir depo olarak da kullanılır. ()
6. oturanların boş zamanlarını geçirdikleri “sofa” adlı bölüm aynı zamanda yemek pişirmek gibi günlük işler için de kullanılır. ()

A.1.

"Eski Türk Evlerinin Mimarisi" adlı metne bağlı hazırlanan Okuma - Anlama bölümü 1. soruda adı geçen metnin konusu sorulmaktadır. Aynı bölüme bağlı 2. soruda Eski Türk evlerinin mimarisinin neye göre şekillendiği sorulmaktadır. 2. sorunun soru kökü doğrudan 1. soruyu cevaplayacak mahiyettedir. 1. sorunun cevabı verilen metnin adından hareketle doğrudan bulunabilmektedir.

A.2.

Metinde geçen diğer sorular da eski Türk evlerinin mimarisiyle ilgilidir. Bu bakımdan 3- 5. sorular da 1. soruya ipucu vermektedir.

Binişiklik, ölçülmek istenen özelliğin diğer özelliklerle karışmadan ölçülmesini engellemekte, bir başka ifadeyle hazırlanan testin geçerliğini düşürmektedir.

A.3. - A.5.

4. Aşağıdaki kelimeleri anlamları ile eşleştirelim.

1. Cumba	a) Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol
2. Ambar	b) Yapıların üst katlarında, sokağa doğru çıkıntı yapmış balkon
3. Sofa	c) Oturma veya yatmaya yarayan, tahtadan yapılmış ev eşyası
4. Sedir	d) Yatak, yorgan gibi şeyleri koyamaya yarayan yer veya büyük dolap
5. Yüklük	e) Bir yapının ortasında ya da önünde bulunan üstü açık, duvarla çevrili alan
6. Avlu	f) Genellikle tahıl ürünlerinin saklandığı depo

5. Metne göre aşağıdaki cümleler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

Eski Türk evlerinde;

1. geçmişteki göçebe yaşam yaşam tarzının izleri görülmektedir. ()
2. yalın ama işlevsel bir mimari tarzın hakim olduğu söylenebilir. ()
3. avlu bayanların bir araya gelip sohbet ettiği özel bir alandır. ()
4. cumbalar bulundukları odanın daha aydınlık olmasını sağlar. ()
5. en alt kat oturma alanı olarak kullanılabildiği gibi erzakların saklandığı bir depo olarak da kullanılır. ()
6. oturanların boş zamanlarını geçirdikleri “sofa” adlı bölüm aynı zamanda yemek pişirmek gibi günlük işler için de kullanılır. ()

Okuma - Anlama bölümü 4. soruda adaydan verilen 6 kelimeyi, kelimelerin karşısında bulunan 6 anlam ile eşleştirmesi istenmektedir. Okuma - Anlama bölümü 5. soruda Eski Türk evleriyle ilgili 6 doğru yanlış sorusu sorulmuştur. 5. soruda bulunan doğru yanlış sorularından 3., 4. sorudaki "avlu" eşleştirmesiyle (A.3.); 4., 4. sorudaki "cumba" eşleştirmesiyle(A.4.); 6., 4. sorudaki "sofa" eşleştirmesiyle (A.5.) binişiklik taşımaktadır.

A.6. - A.10.

Yönetmen Sinan Çetin’in “ Çanakkale Çocukları” isimli, dram türündeki filmi, önümüzdeki ay seyirciyle buluşacak. Başrollerini Haluk Bilginer, Oktay Kaynarca, Wilma Elles ve Yavuz Bingöl’ ün paylaştığı filmde bir annenin, çocuklarını savaştan kurtarma çabası anlatılıyor.

6. Metne göre Çanakkale Çocukları filmiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Film henüz gösterime girmemiştir.
- b) Film dram türündedir.
- c) Filmde bir anne anlatılıyor.
- d) Filmin yönetmeni Sinan Çetin’dir.
- e) Filmde savaşta yaşanan olaylar anlatılmaktadır.

7. Yukarıdaki metnin yazılış amacı nedir?

- a) Çanakkale’nin güzelliklerini tanıtmak
- b) Filmin gösterim tarihini açıklamak
- c) Sinan Çetin hakkında bilgi vermek
- d) Bir annenin acılarına ortak olmak
- e) Film hakkında genel bir bilgi vermek

8. Çanakkale Çocukları filminin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Savaşan iki ülkenin acı durumu
- b) Savaşan iki ülkenin askerlerinin psikolojisi
- c) Bir annenin savaşta çocuklarını koruma arzusu
- d) Çanakkale'nin tarihi güzellikleri
- e) Çanakkale'nin kültürel mirası

Okuma - anlama bölümü 6, 7 ve 8. sorular ortak bir metne bağlı ve 5 seçenekli çoktan seçmeli olarak hazırlanmıştır.

6. sorunun "a" seçeneği 7. sorunun "b" seçeneğiyle (A.6.), 6. sorunun "c" seçeneği 7. sorunun "d" seçeneğiyle (A.7.), 6. sorunun "d" seçeneği 7. sorunun "c" seçeneğiyle (A.8.), 6. sorunun "c" seçeneği 8. sorunun "c" seçeneğiyle (A.9.), 6. sorunun "e" seçeneği 8. sorunun "a" ve "b" seçenekleriyle (A.10.) binişiklik taşımaktadır.

A.11. - A.12.

14. müzik bir yaşam biçimidir.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere uygun olmayan seçeneği bulunuz.

- a) bana göre
- b) sonuç olarak
- c) kısacası
- d) onun tercihi
- e) bana sorarsanız

Okuma - Anlama bölümü 14. soruda adaya soru kökü olarak bir bölümü boşaltılmış bir metin verilip seçeneklerdeki ifadelerden hangisinin boşluğa uygun olmayacağının bulunması istenmiştir. Seçeneklerden "a", "e" ile (A.11.); "b", "c" ile (A.12.) anlam bakımından birbirini karşılayacak mahiyettedir. Bu durum seçeneklerin birbirinden bağımsız olması gerektiği kuralına aykırılık arz etmektedir.

A.13. - A.17.

1.- 4. Soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Sakarya Üniversitesi 1992 yılında Sakarya’ da kurulmuştur. Sakarya Üniversitesi’nin bugün elli beşe yakın ülkeden gelen yabancı uyruklu öğrencileri vardır. Sakarya Üniversitesi, kampüs alanı içerisinde fakülteleri, laboratuvarları, atölyeleri, bilgisayar merkezleri, kültür merkezleri, kütüphanesi, yurtları ve diğer sosyal ve sportif tesisleri ile bir bütün oluşturmaktadır. Tüm akademik ve idari birimleriyle Sakarya Üniversitesi’nin tek amacı; dört Enstitü, on üç Fakülte, dört Yüksekokul, Devlet Konservatuvarı ve on dört Meslek Yüksekokulu ile öğrencilerine en iyi eğitim ve öğretim ortamı sağlamaktır. Sakarya Üniversitesi Türkiye’nin eğitim ve kültür merkezi olmuştur.

1. Metinde aşağıdakilerden hangisi hakkında bilgi verilmemektedir?

- a) Üniversitenin kaç yılında kurulduğu
- b) Üniversitenin birimleri
- c) Üniversitenin üyelikleri
- d) Üniversitenin nerede olduğu
- e) Üniversitenin hedefi

2. Metne göre Sakarya Üniversitesi’nin Türkiye’ ye katkısı ne olmuştur?

- a) Türkiye’nin bir üniversitesi daha olmuştur.
- b) Tüm öğrencilere Türkiye’yi tanıtmıştır.
- c) Türkiye’ ye bir yüzme havuzu kazandırmıştır.
- d) Türkiye’nin eğitimine on dört fakülteyle destek vermiştir.
- e) Türkiye’ ye kültür ve eğitim alanında katkı sağlamıştır.

3. Metne göre aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- a) Üniversitenin on üç fakültesi vardır.
- b) Üniversitenin bir kütüphanesi vardır.
- c) Üniversitenin bilgisayar merkezleri vardır.
- d) Üniversitenin bir laboratuvarı vardır.
- e) Üniversitenin Devlet Konservatuvarı vardır.

4. Bu metnin yazılış amacı nedir?

- a) Sakarya’daki üniversiteleri tanıtmak
- b) Türkiye hakkında bilgi vermek
- c) Türkiye’deki üniversiteleri tanıtmak
- d) Türkiye’nin eğitim sistemi hakkında bilgi vermek
- e) Bir üniversite hakkında bilgi vermek

Dil Bilgisi ve Yazma bölümü 1-4. sorular, ortak bir metne bağlı hazırlanmıştır.

1. sorunun b seçeneği 3. sorunun a, b, c, d ve e seçenekleriyle (A.13.); 1. sorunun d seçeneği, 2. sorunun soru kökü ve 4. sorunun a seçeneğiyle (A.14.); 2. sorunun d seçeneği, 3. sorunun a seçeneğiyle (A.15.) binişiklik taşımaktadır.

A.16.

Metnin yazılış amacı olarak 4. sorunun seçeneklerinden a'da "Sakarya'daki üniversiteleri tanıtmak", c'de ise "Türkiye'deki üniversiteleri tanıtmak" bilgisi verilmiştir. Sakarya, Türkiye'ye bağlı bir il olması sebebiyle c, seçeneği a seçeneğini de içermektedir.

A.17.

4. sorunun doğru cevabı "e" seçeneğidir. Metinde Sakarya Üniversitesi dışında başka bir üniversiteden bahsedilmemektedir. Bu sebeple soru yazarı 1. ve 3. sorunun seçeneklerinde Sakarya Üniversitesini karşılamak için sadece "üniversitenin" sözünü kullanmıştır. Bu seçeneklerden hareketle de metinde başka üniversiteden bahsedilmediği çıkarılabilmektedir.

9. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri “ madem ki, diyelim ki, demek ki, neyse ki, oysaki” bağlaçlarını kullanarak tamamlayınız.

- a) işler senin düşündüğün gibi gitmedi, o zaman ne yapacaksın?
- b) Dün gece İzmir’ de deprem olmuş kimse ölmemiş.
- c) Bizi aramadığına göre bize olan kırgınlığı hâlâ geçmedi.
- d) gidecektin, neden bize söylemedin?
- e) Toplantıya beni çağırmadı..... günlerdir bu proje için çalışıyordum.

A.18.

Dil bilgisi ve yazma bölümündeki 9. soruda bir metnin belli kısımları boş bırakılmıştır ve bu boşlukların soru kökünde verilen bağlaçları kullanarak tamamlanması istenmektedir. Soru yazarı her ne kadar belirtmese de soruyu 5 bağlaçtan her biri 1 boşluğa gelecek şekilde düzenlemiştir. Bu durumda aday emin olarak cevapladığı her soruda şans başarısını biraz daha artırmaktadır. Bu minvalde 4 soru cevaplandığında 5. soru kendiliğinden çözülmektedir.

B. Soru Kökü ve/veya Seçeneklerde Doğru Cevaba İpucu Veren Kullanımlar

Yönetmen Sinan Çetin'in "Çanakkale Çocukları" isimli, dram türündeki filmi, önümüzdeki ay seyirciyle buluşacak. Başrollerini Haluk Bilginer, Oktay Kaynarca, Wilma Elles ve Yavuz Bingöl' ün paylaştığı filmde bir annenin, çocuklarını savaştan kurtarma çabası anlatılıyor.

7. Yukarıdaki metnin yazılış amacı nedir?

- a) Çanakkale'nin güzelliklerini tanıtmak
- b) Filmin gösterim tarihini açıklamak
- c) Sinan Çetin hakkında bilgi vermek
- d) Bir annenin acılarına ortak olmak
- e) Film hakkında genel bir bilgi vermek

B.1.

"a" seçeneği metnin genel bütününe bakıldığında metinde hiç geçmeyen ifadelerden ve hiç işaret edilmeyen yönlerden bir tanesi olan "Çanakkale'nin güzelliklerini tanıtmak" biçiminde oluşturulmuştur. Bu durum, doğru cevabın bulunmasına kolaylık sağlayan, konuyla alakasız bilgilerin seçeneklerde gösterilmesi yoluyla zayıf çeldirici yazmaya yönelik hata olarak değerlendirilmektedir.

B.2. - B.4.

Yönetmen Sinan Çetin'in "Çanakkale Çocukları" isimli, dram türündeki filmi, önümüzdeki ay seyirciyle buluşacak. Başrollerini Haluk Bilginer, Oktay Kaynarca, Wilma Elles ve Yavuz Bingöl' ün paylaştığı filmde bir annenin, çocuklarını savaştan kurtarma çabası anlatılıyor.

8. Çanakkale Çocukları filminin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Savaşan iki ülkenin acı durumu
- b) Savaşan iki ülkenin askerlerinin psikolojisi
- c) Bir annenin savaşta çocuklarını koruma arzusu
- d) Çanakkale'nin tarihi güzellikleri
- e) Çanakkale'nin kültürel mirası

B.2.

Soru yazarları bazen doğru cevabı dil bilgisi, uzunluk kısalık, kelime sayısı vb. yönlerden çeldiricilerden farklı oluşturmaktadır. Okuma - Anlama bölümü 8. sorusunun doğru cevabı "c" seçeneğidir. "c" diğer seçeneklerden daha uzundur, daha fazla kelimedenden oluşmaktadır.

B.3.

"d" seçeneği doğru cevabı buldurmaya yönelik zayıf çeldirici kullanımına örnek olarak gösterilebilir. Metinde Çanakkale'nin tarihi güzellikleriyle ilgili bilgi bulunmamaktadır. Herhangi bir tarihi güzellikten bahsedilmemektedir.

B.4.

"e" seçeneğinde "kültürel miras" ifadeleri geçmektedir. Kültürel mirasla ilgili metinde herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Bu husus doğru cevabın tespiti için zayıf çeldirici kullanımına yönelik hatalar arasında değerlendirilmektedir.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “koşul/ şart” anlamı vardır?

- a) Siz asla bizim kadar iyi yüzemezsiniz.
- b) Keşke evimiz Antalya’da olsaydı.
- c) Tatilde çok para harcamasınlar.
- d) Bu gözlüğü sürekli takmalıyım.
- e) Biraz daha anlayışlı biri olsa, insanlar ondan korkmazdı.

B.5.

Okuma - Anlama bölümü 9. soruda doğru cevap olan "e", diğer seçeneklerden daha uzun yapıdadır. Bu durum doğru cevabın dikkat çekici olmasına neden olmaktadır.

17. “İnsan elindeki duruma göre hareket etmelidir. Kazancı 200TL olan bir insan 400 TL harcama yaparsa zor durumda kalabilir.”

Bu durumu açıklayan atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Ava giden avlanır.
- b) İşleyen demir pas tutmaz.
- c) Ayağını yorganına göre uzat.
- d) Akan su yosun tutmaz.
- e) Görünen köy kılavuz istemez.

B.6.

Okuma - Anlama bölümündeki 17. soruda bir metin verilmiş, metinde belirtilen durumu açıklayan atasözünün hangi seçenekte olduğunun bulunması istenmiştir. Doğru cevap olan "c" seçeneği yapı bakımından diğer 4 seçenekten farklılık göstermektedir. Emir kipiyle çekimlenmiştir. Bu durum doğru cevabın çeldiriciler arasında dikkat çekmesine neden olmaktadır.

18. *Herkes dünyayı kendi penceresinden görür.*

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki cümle ile aynı anlamdadır?

- a) İnsanlar kendilerini değişik görür.
- b) İnsanlar başkalarına göre hareket eder.
- c) Herkesin kendine ait bir hayatı vardır.
- d) Her insanın hayata bakış açısı farklıdır.
- e) İnsanların düşünceleri benzerdir.

B.7.

Okuma - Anlama bölümü 18. soru çoktan seçmeli ve 5 seçenekli olarak hazırlanmıştır. 6 kelimelik bir metinde verilen ifade ile seçeneklerden hangisinin anlam bakımından aynı oldukları sorulmuştur. "d" ve "e" seçenekleri arasında anlam bakımından zıtlık bulunmaktadır. Seçenekleri arasında anlam bakımından zıtlık olan sorularda ekseriyetle doğru cevap aralarında zıtlık olan 2 seçenekten biri olmaktadır. 18. soru bu bağlamda doğru cevabın bulunmasına ipucu veren kullanım içerdiği gerekçesiyle hatalı olarak değerlendirilmiştir.

Sakarya Üniversitesi 1992 yılında Sakarya’ da kurulmuştur. Sakarya Üniversitesi’nin bugün elli beşe yakın ülkeden gelen yabancı uyruklu öğrencileri vardır. Sakarya Üniversitesi, kampüs alanı içerisinde fakülteleri, laboratuvarları, atölyeleri, bilgisayar merkezleri, kültür merkezleri, kütüphanesi, yurtları ve diğer sosyal ve sportif tesisleri ile bir bütün oluşturmaktadır. Tüm akademik ve idari birimleriyle Sakarya Üniversitesi’nin tek amacı; dört Enstitü, on üç Fakülte, dört Yüksekokul, Devlet Konservatuarı ve on dört Meslek Yüksekokulu ile öğrencilerine en iyi eğitim ve öğretim ortamı sağlamaktır. Sakarya Üniversitesi Türkiye’nin eğitim ve kültür merkezi olmuştur.

2. Metne göre Sakarya Üniversitesi’nin Türkiye’ ye katkısı ne olmuştur?

- a) Türkiye’nin bir üniversitesi daha olmuştur.
- b) Tüm öğrencilere Türkiye’yi tanıtmıştır.
- c) Türkiye’ ye bir yüzme havuzu kazandırmıştır.
- d) Türkiye’nin eğitimine on dört fakülteyle destek vermiştir.
- e) Türkiye’ ye kültür ve eğitim alanında katkı sağlamıştır.

B.8.

Dil Bilgisi ve Yazma bölümü 2. soru, Sakarya Üniversitesinin anlatıldığı metne bağlı hazırlanmıştır. Sorunun b seçeneğinde doğru cevaba ipucu veren "tüm" ifadesi geçmektedir. Kesinlikle, hiç, tümü vb. yapılara ekseriyetle yanlış seçenek türetmek için başvurulmaktadır. Aday bu ve benzeri yapıda kelimeleri gördüğü seçeneklerdeki bilgilerin doğru olmadığına hükmetmektedir.

"c" seçeneği bariz bir şekilde yanlışlığı belli olan, absürt seçenek olarak tabir edilen yapıdadır.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir işi birlikte yapma anlamı yoktur?

- a) Bu proje üzerinde anlaştılar.
- b) Çocuklar sokakta güleştüler.
- c) Kuşlar ağaçtan uçtu.
- d) Bugün Serdivan’da görüştük.
- e) Annemle iki saat konuştuk.

B.9.

Dil bilgisi ve yazma bölümündeki 7. soru, çoktan seçmeli ve 5 seçenekli olarak düzenlenmiştir. Soruda seçeneklerden hangisinde bir işi birlikte yapma anlamının olmadığı sorulmaktadır. Doğru seçenek dışındaki seçeneklerin (çeldiricilerin) yüklemeleri işteş yapıdadır. Bu durum doğru cevabın bulunmasına yönelik ipucu vermektedir.

10 “ kırılmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerden hangisinde “ Cem Yılmaz’ ın yaptığı şakalara gülmekten kırıldık.” cümlesindekiyle aynı anlamda kullanılmıştır?

- a) Masanın ayağı kırıldı.
- b) Ortalıkta görünmüyor demek ki bize çok kırıldı.
- c) Palyaçonun yaptığı esprilere gülmekten kırıldık.
- d) İnsanların kalbini kırmak doğru değildir.
- e) Arabanın camı kırıldı.

B.10.

Doğru cevap olan "c" seçeneğinde bulunan kırılmak ifadesi örnek cümlede verilen ile aynı yapıda, yani "gülmekten kırılmak" şeklindedir. Bu durum doğru cevabın çeldiriciler arasından kolayca seçilebilmesine imkân vermektedir.

B.11. - B.12.

17-20. Sorularda cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla getirilmesi uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

17. “ Duyduğuma göre siz çok iyi gitar”

- a) Çalsaydın b) çalmalıydın
- c) Çalmışsın d) çalardınız
- e) çalışıyormuşsunuz

B.11.

Dil Bilgisi ve Yazma bölümündeki 17. soruda b seçeneği, dil bilgisi yapısı bakımından bozuk olması sebebiyle doğrudan elenebilmektedir. Seçeneklerde uydurma, dilde olmayan kelime ve yapıların kullanılması uygun değildir. Bu durum absürt seçenek kullanımı olarak adlandırılabilir.

B.12.

Seçenekler büyük küçük harf kullanımı bakımından homojen değildir. "a" ve "c" seçeneği büyük harfle başlamıştır. Büyük küçük harf kullanımını bilen aday 2 seçeneği doğrudan eleyebilmektedir. Soru amacına az hizmet etmektedir.

C. Yönerge ve/veya Açıklamaların Açık ve Anlaşılır Olmaması ya da Gerekli Yönerge ve Açıklamaların Bulunmaması

OKUMA - ANLAMA ESKİ TÜRK EVLERİNİN MİMARİSİ

Ev için Türkçedeki sözcüklerden biri “huzur ve sükûnet içerisinde yaşanılan yer” anlamında kullanılmakta olan “mesken” dir. Geçmişte inşa edilen Türk evlerine bakıldığında bu sözcüğün neden ev ile ilişkilendirildiği anlaşılabilir.

Türk toplumunun yaşadığı evlerin mimarisi dış dünyaya kapalı fakat o dönem ailesinin ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde tasarlanmıştır. Bu evlerin bütünüyle bir halk mimarisi olduğunu söylemek mümkündür, evler geleneksel biçimde usta çırak ilişkisiyle yetişen sanatkârlar tarafından inşa edilmiştir.

Eski Türk evleri komşuluk, güvenlik gibi faktörlere bağlı olarak konumlandırılmış ve yapımlarında genellikle ağaç, kireç, kerpiç gibi dayanıksız malzemeler kullanılmıştır. Bu mimari anlayışta göçebeliğin etkisi bulunmakla birlikte temelde bir dünya görüşü olduğundan söz edilebilir. Evlerin yapımında etkili olan diğer bir anlayış da toplumsal sınıflar arasındaki farkları olabildiğince azaltılmasına dayalıdır. Eski Türk evlerine dışarıdan bakıldığında zengin insanların evlerini, fakir insanların evlerinden ayırt etmek mümkün değildir.

Eski Türk evlerinin ön cepheleeri yola bakar. Ev ile şehir bağlantısını sağlayan bu yollar ya bir caddedir ya da birkaç evle son bulan çıkmaz sokaktır. Etrafları duvar veya çitle çevrilidir. Yola bakan tarafa açılan kapı, eve tek giriş yeridir. Kapıdan girilince avluya adım atılır. Avlu, çoğunlukla evde bulunan kişilerin dinlenmesi, komşularla sohbet edebilmesi için kullanılan taşlık bir alandır. Burada hane sakinlerinin ihtiyaçlarına göre kilim dokuma atölyeleri, ahır, fırın, çeşme vb. bulunur ve çevre sarmaşıklar, mor salkımlar ve renk renk çiçeklerle güzelleştirilmiştir.

Evlerin en alt katında genellikle mutfak, erzakların saklandığı ambar ve odunluk yer alır. Merdivenle üst kata çıkıldığında ise odalara geçişi sağlayan genişçe bir alanla karşılaşılır. “Sofa” denen bu bölüm yastık ve işlemeli minderlerle döşenmiş sedirlerin, oymalı raf ve dolapların bulunduğu ev sakinlerinin birlikte zaman geçirdikleri bir toplanma alanıdır. Türk evlerinde odalar günümüzde olduğu gibi yemek odası, yatak odası, oturma odası şeklinde ayrılmamış; çok işlevli mekânlar olarak düzenlenmiştir. Odaların çoğunda ısınmak, yemek, pişirmek ve hatta aydınlanmak için de kullanılan birer ocak vardır. Odaların en önemli özelliği yatak ve yorganların konulduğu ve bir köşesinin de banyo olarak kullanıldığı yüklüklerin bulunmasıdır.

Geleneksel Türk evinin belki de en göze çarpan özelliği pencerelerin dış tarafında ve üst katında yer alan çıkıntılı bölümlerdir. “Cumba” adı verilen ve bir kafese benzeyen bu bölümler hem tipik Türk evi mimarisinin köşeli hatlarını oluşturur, hem her saatte gün ışığından yararlanma imkânı sağlar, hem de iç mekânda küçük oturma alanları oluşturur. Cumbalar, bulunduğu odaya diğer odalardan daha fazla değer kazandırmıştır.

Eski Türk evleri Anadolu insanının sosyal ve kültürel tarihinin en önemli tanığı olmakla kalmayıp yüzlerce yıllık bir süreçte oluşan Türk kent kültürüne de ışık tutmuştur.

Dr. Mümtaz Aydın

1. Metnin konusu nedir?

2. Eski Türk evlerinin mimari yapısı neye göre şekillenmiştir?

3. “Mesken” sözcüğünün “ ev” ile ilişkilendirilmesinin nedeni nedir?

4. Aşağıdaki kelimeleri anlamları ile eşleştirelim.

1. Cumba	a) Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol
2. Ambar	b) Yapıların üst katlarında, sokağa doğru çıkıntı yapmış balkon
3. Sofa	c) Oturma veya yatmaya yarayan, tahtadan yapılmış ev eşyası
4. Sedir	d) Yatak, yorgan gibi şeyleri koyamaya yarayan yer veya büyük dolap
5. Yüklük	e) Bir yapının ortasında ya da önünde bulunan üstü açık, duvarla çevrili alan
6. Avlu	f) Genellikle tahıl ürünlerinin saklandığı depo

5. Metne göre aşağıdaki cümleler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

Eski Türk evlerinde;

1. geçmişteki göçebe yaşam yaşam tarzının izleri görülmektedir.	()
2. yalın ama işlevsel bir mimari tarzın hakim olduğu söylenebilir.	()
3. avlu bayanların bir araya gelip sohbet ettiği özel bir alandır.	()
4. cumbalar bulundukları odanın daha aydınlık olmasını sağlar.	()
5. en alt kat oturma alanı olarak kullanılabildiği gibi erzakların saklandığı bir depo olarak da kullanılır.	()
6. oturanların boş zamanlarını geçirdikleri “sofa” adlı bölüm aynı zamanda yemek pişirmek gibi günlük işler için de kullanılır.	()

C.1.

Okuma - Anlama bölümünde 1-5. sorular "Eski Türk Evlerinin Mimarisi" metnine göre hazırlanmış fakat soruların bu ortak materyale göre cevaplanması gerektiğini belirten yönerge yazılmamıştır.

6-9. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Yönetmen Sinan Çetin’in “ Çanakkale Çocukları” isimli, dram türündeki filmi, önümüzdeki ay seyirciyle buluşacak. Başrollerini Haluk Bilginer, Oktay Kaynarca, Wilma Elles ve Yavuz Bingöl’ ün paylaştığı filmde bir annenin, çocuklarını savaştan kurtarma çabası anlatılıyor.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “koşul/ şart” anlamı vardır?

- a) Siz asla bizim kadar iyi yüzemezsiniz.
- b) Keşke evimiz Antalya’da olsaydı.
- c) Tatilde çok para harcamasınlar.
- d) Bu gözlüğü sürekli takmalıyım.
- e) Biraz daha anlayışlı biri olsa, insanlar ondan korkmazdı.

C.2.

6. soru öncesi, 6-9. soruların yukarıda yazan ortak metne bağlı cevaplanması gerektiğini belirten bir yönerge bulunmaktadır. Yönergede belirtildiğinin aksine 9. soru ortak metne bağlı hazırlanmamıştır.

D. Soru Kökü ve/veya Seçeneklerin Anlaşılmasını Etkileyen Hatalar

10. Kış mevsiminde günler kısadır. Günler o kadar kısadır ki kendinize zaman ayıramazsınız. Kış günlerinde insanlar biraz karamsardır. Çok fazla gülmezler. Bol yağmur yağar ve insanlar evden çıkmak istemezler. Günler çabuk ve hüznle geçer. Ama her her mevsimin kendine ait güzel özellikleri vardır tabii bunu görebilene...

Yukarıdaki metne en uygun başlık aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İnsan ve Kış
- b) Kış Mevsiminin Özellikleri
- c) Mevsimler ve İnsan
- d) Mevsimlerin Gücü
- e) Mevsimlerin Hayatımızdaki Yeri

D.1.

Soru kökünde birbirine zıt "yukarıdaki" ve "aşağıdaki" kelimelerinin birlikte kullanımı kökün açık ve anlaşılır olmasını etkileyen bir durum olarak değerlendirilmektedir.

D.2. - D.3.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “pişmanlık” anlamı vardır?

- a) Eski günler ne kadar güzeldi, değil mi?
- b) Bu akşam göz kamaştırıyorsun.
- c) Bir daha seninle konuşmak istemiyorum.
- d) Bana göre, ne istediğini bilmiyorsun.
- e) Keşke zamanında borcumu ödeseydim.

D.2.

Soru kökündeki olumsuz yapının, altı çizilerek belirtilmesi istenmektedir. 12. soruda olumlu yapının altı çizilmiştir. Bu durum soruyu okuyan adayın hızlı okumadan ya da dikkat eksikliğinden kaynaklı olarak altı çizili "vardır" kelimesini "yoktur" şeklinde algılamasına neden olabilecektir.

D.3

"e" seçeneğinde "ödeseydim" kelimesinin yanlış yazılmasından kaynaklı hata bulunmaktadır.

18. Herkes dünyayı kendi penceresinden görür.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki cümle ile aynı anlamdadır?

- a) İnsanlar kendilerini değişik görür.
- b) İnsanlar başkalarına göre hareket eder.
- c) Herkesin kendine ait bir hayatı vardır.
- d) Her insanın hayata bakış açısı farklıdır.
- e) İnsanların düşünceleri benzerdir.

D.4.

Soru kökünde bulunan zıt ifadeler sorunun anlaşılmasını olumsuz etkilemektedir.

20. Aşağıdaki dilekçe örneğinde aşağıdaki bilgilerden hangisine yer verilmemiştir?

Türk Dil Kurumuna

ANKARA

Kurumunuz tarafından yayımlanan ve aşağıda ismi yazılı eserleri verilen adrese göndermenizi arz ederim. Bedeli banka havalesi ile hesabınıza gönderilmiştir.

Saygılarımla

Aslı Demir

Adres: Atatürk Lisesi, Ankara

Yazım Kılavuzu: 35 adet

Türkçe Sözlük: 45 adet

- a) Mektubu yazan kişi
- b) Kitapların sayısı
- c) Kitapların fiyatı
- d) Mektubun yazıldığı kurum
- e) Kitapların gönderileceği şehir

D.5.

Okuma - Anlama bölümündeki 20. soru çoktan seçmeli ve 5 seçenekli olarak hazırlanmıştır. Soruda bir dilekçe örneği verilmiş ve bu örnekte bulunmayan bilginin hangi seçenekte olduğunun tespiti adaydan istenmiştir. Soru kökü "Aşağıdaki dilekçe örneğinde aşağıdaki bilgilerden hangisine yer verilmemiştir?" şeklinde hazırlanmış fakat seçenekler "Mektubu yazan kişi, Kitapların sayısı, Kitapların fiyatı, Mektubun yazıldığı kurum, Kitapların gönderileceği şehir" şeklinde yazılmıştır. Soru kökü ile seçenekler arasında dil bilgisi yönünden uyumsuzluk vardır.

5. 1926 yılında Türk Medeni Kanunu kabul edildi.” cümlesinde yer alan altı çizili tarihin okunuşu aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Bin dokuz yüz yirmi bir
- b) Bin yüz yirmi altı
- c) Bin dokuz yüz altı
- d) Bin dokuz yüz yirmi altı
- e) Bin dokuz yüz yirmi sekiz

D. 6.

Dil Bilgisi ve Yazma bölümü 5. soru, çoktan seçmeli ve 5 seçenekli olarak hazırlanmıştır. Soru kökü: "1926 yılında Türk Medeni Kanunu kabul edildi.” cümlesinde yer alan altı çizili tarihin okunuşu aşağıdakilerden hangisidir?" şeklindedir. Seçeneklerde 1926 sayısının okunuşu değil harflerle yazılışı verilmiştir.

9. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri “ madem ki, diyelim ki, demek ki, neyse ki, oysaki” bağlaçlarını kullanarak tamamlayınız.

- a) işler senin düşündüğün gibi gitmedi, o zaman ne yapacaksın?
- b) Dün gece İzmir’ de deprem olmuş kimse ölmemiş.
- c) Bizi aramadığına göre bize olan kırgınlığı hâlâ geçmedi.
- d) gidecektin, neden bize söylemedin?
- e) Toplantıya beni çağırmadı..... günlerdir bu proje için çalışıyordum.

D.7.

Soru kökü, sorunun nasıl cevaplanması hususunda netleştirilirse adayın zihninde oluşabilecek aynı bağlacın 2 farklı boşluğa gelip gelemeyeceği gibi soru işaretlerinin önüne geçilmiş olacaktır.

D.8. - D.9.

10 “ kırılmak” sözcüğü aşağıdaki cümlelerden hangisinde “ Cem Yılmaz’ ın yaptığı şakalara gülmekten kırıldık.” cümlesindekiyle aynı anlamda kullanılmıştır?

- a) Masanın ayağı kırıldı.
- b) Ortalıkta görünmüyor demek ki bize çok kırıldı.
- c) Palyaçonun yaptığı esprilere gülmekten kırıldık.
- d) İnsanların kalbini kırmak doğru değildir.
- e) Arabanın camı kırıldı.

D.8.

Soru köklerinde yoktur, bulunmamaktadır, olamaz vb. olumsuz yapıların altı çizilmektedir. 10. soruda olumlu yapıdaki "kullanılmıştır?" kelimesinin altı çizilmiştir. Bu ve benzeri genel kullanıma ters durumlar adayın soruyu kelimenin altı çizili olması sebebiyle "kullanılmamıştır" şeklinde algılamasına ve yanlış cevaplmasına sebebiyet verebilmektedir.

D.9.

Soru kökünde "sözcüğü" kelimesinin "sözcüğü" şeklinde yazımından kaynaklı hata bulunmaktadır. Bu durum yabancı dil olarak Türkçe öğrenen adayın "sözcüğü" şeklinde bir kelimenin olup olmadığı yönünde şüpheye düşmesine ya da daha önceden öğrendiği başka bir kelimeyle "sözcüğü"nü karıştırarak soruyu yanlış cevaplmasına neden olabilmektedir.

D.10 - D.11.

11. Bu sorunun cevabının doğru ol..... ol..... bil..... bil..... Haluk Hoca bil.....

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yerlere aşağıdaki eklerden hangileri getirilirse tahmin anlamı oluşur?

- a) - up / -amayacağını / -ir / -ilmez / -ecektir.
- b) - ur / -maz / -ip / -ilmediğini / -ebilir.
- c) - up / -madığını / -se / -se / -ir
- d) - sa / -sa / -di / -di / -dı
- e) - ur / -maz / -ip / -ilemeyeceğini / -ir

D.10.

Soru kökünde yukarıdaki ve aşağıdaki zıt ifadelerinin birlikte kullanımı kökün anlaşılmasını zorlaştıra bir durum olarak görülmektedir.

D.11.

Seçeneklerde boşluklara gelebilecek yapılar sıralanmıştır. Soru kökünün incelenmesinde boşluklar arası mesafeden kaynaklı, kökün sade ve anlaşılır olması gerektiği prensibine aykırılık bulunmaktadır. Bu yapıda hazırlanan sorularda boşluklar arası mesafenin anlamayı güçleştirecek kadar az olmaması gerekmektedir.

14. Hazırlıkları göz açıp kapayıncaya kadar tamamlanmış, davetliler gelmeye başlamıştı.

Yukarıdaki cümlede altı çizili deyim cümleye kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- a) Yarım saat sonra toplantı başlayacak.
- b) Bugün yarın her şey düzelir.
- c) İşimize biraz ara verip biraz dinlenelim.
- d) Çok kısa bir süre içinde gözden kayboldu.
- e) Bugünler de elbet geçecek.

D.12.

Soru kökünde zıt ifadelerin kullanılmasından kaynaklı hata bulunmaktadır.

16. Aşağıdaki cümlelerde verilen altı çizili deyimlerden hangisi yanlış anlamda kullanılmıştır?

- a) Öğretmenin gözüne girmek için çok çalıştı.
- b) Yaptığı hatalar herkesin gözüne batıyordu.
- c) Giymediğim elbiseleri gözden çıkardım.
- d) Büyük buluşlarıyla bu sektörde çığır açtı.
- e) Paraya önem vermeyen para canlısı biriydi.

D.13.

Soru kökünde, seçeneklerde verilen altı çizili deyimlerden hangisinin yanlış kullanıldığı sorulmaktadır. Seçeneklerde verilen deyimlerin altı çizilmemiştir.

18. “Anadolu kilimlerinde renkler ve seçilmez. Her desenin kendine bir anlamı vardır.”

- a) türler – kolayca – dair
- b) biçimler – titizlikle – ait
- c) desenler – gelişigüzel – özgü
- d) çeşitler – kolayca – özel
- e) şekiller – özenle – mahsus

D.14.

Soru kökünde verilen bir cümlelin bazı bölümleri çıkarılarak hangi seçenekteki kelimelerin çıkarılan bölümlere yazıldığında cümlede anlam bütünlüğünün sağlanacağı sorulmaktadır. Cümlede bırakılan ilk iki boşluk arası başka kelimenin olmaması soru kökünün anlaşılması olumsuz etkilemektedir.

E. Maddenin Birden Fazla Doğru Cevabının Olması ya da Hiç Doğru Cevabının Olmaması

16. Aşağıdaki seçeneklerin hangisinde cümleler aynı anlamda değildir?

- a) Bu kitapların hepsi okunacak.
Bütün kitaplar okunacak.
- b) Yarın yağmur yağabilirmiş.
Yarın yağmur yağma ihtimali var.
- c) Şirket gittikçe büyüyor.
Şirket her geçen gün büyüyor.
- d) Dün bütün gün sınava çalıştım.
Dün gün boyunca sınava çalıştım.
- e) Karnın açsa sana yemek yapayım.
Açsan sana yiyecek bir şeyler alayım.

E.1.

Okuma - Anlama bölümü 16. soru, çoktan seçmeli ve 5 seçenekli olarak hazırlanmıştır ve her seçeneğe iki cümle yazılarak hangi seçenekteki 2 cümlenin anlam bakımından birbirinden farklı olduğu sorulmuştur. B seçeneğindeki "Yarın yağmur yağabilirmiş. Yarın yağmur yağma ihtimali var." cümlelerinden ilkinde yağmurun yağma durumunun birinden ya da bir yerden duyulduğu; ikincisinde ise yağmurun yağacağına yönelik kanaatin daha çok söyleyenin ön görüşü olduğu anlamı çıkmaktadır. E seçeneğindeki "Karnın açsa sana yemek yapayım. Açsan sana yiyecek bir şeyler alayım. cümlelerinden ilkinde yemeğin söyleyen tarafından yapılacağı; ikincisinde ise bir yerden alınacağı anlamı çıkmaktadır. Soruda birden fazla doğru cevap bulunmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonunda ulaşılan sonuca ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu çalışmada yabancılara Türkçe öğretimi alanında yapılan yeterlik sınavlarının madde yazımı bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. İncelemede örneklem olarak Mersin Üniversitesi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı ve Sakarya Üniversitesi Türkçe Yeterlik Sınavı alınmıştır.

Test maddeleri madde yazımında en sık karşılaşıldığı tespit edilen 5 temel hata bakımından incelenmiştir. Tasnifi kolaylaştırması bakımından hata türleri A, B, C, D, E harfleriyle adlandırılmıştır:

- A. Soru kökü ya da seçeneklerin birbirinden bağımsız olmaması
- B. Soru kökü ve/veya seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar
- C. Yönerge ve/veya açıklamaların açık ve anlaşılır olmaması ya da gerekli yönerge ve açıklamaların bulunmaması
- D. Soru kökü ve/veya seçeneklerin anlaşılmasını etkileyen hatalar
- E. Maddenin birden fazla doğru cevabının olması ya da hiç doğru cevabının olmaması

Her hata, o hata türüne verilen isme sayı eklemek suretiyle gösterilmiştir.

Mersin Üniversitesi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı'nda toplam 85 soru maddesi bulunmaktadır. Bu sorulardan 43 tanesi çoktan seçmeli, 28 tanesi doğru yanlış, 10 tanesi kısa cevaplı, 2 tanesi yazılı yoklama, 1 tanesi eşleştirme, 1 tanesi sözlü yoklama maddesi şeklinde hazırlanmıştır. Çoktan seçmeli soru maddelerinden 33 tanesi 4; 10 tanesi 2 seçeneklidir.

Sakarya Üniversitesi Türkçe Yeterlik Sınavı'nda 41 müstakil soru bulunmaktadır. Bu sorulardan 34 tanesi çoktan seçmeli 4 seçenekli, 4 tanesi kısa cevaplı, 2 tanesi eşleştirme ve 1 tanesi yazılı yoklama maddesi şeklinde hazırlanmıştır.

Tablo 2.: Mersin ve Sakarya Üniversitelerine ait Türkçe Yeterlik Sınavlarının Madde Yazımı Hata Dağılımı

Hata Türü Kısaltması	Mersin Üniversitesi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı Hata Sayısı	Sakarya Üniversitesi Türkçe Yeterlik Sınavı Hata Sayısı
A.	28	18
B.	13	12
C.	7	2
D.	34	14
E.	7	1
Toplam	89	47

Mersin Üniversitesi İnternet Tabanlı Türkçe Yeterlik Sınavı'nda 85 soru bulunmasına karşın 89 hata tespit edilmesi; Sakarya Üniversitesi Türkçe Yeterlik Sınavı'nda 41 soru bulunmasına karşın 47 hata tespit edilmesi bazı sorularda birden fazla hata alt türünün bulunmasından kaynaklanmaktadır.

Literatür taramasında, yabancılara Türkçe öğretimine yönelik sınavların madde yazımında yapılan hatalarla ilgili bir incelenmesine rastlanmamıştır. Tezin, ilgili alanda yapılan ilk çalışma olması ve Türkçe yeterlik sınavlarının madde yazımı bakımından durumunu göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Sonuçların, başta sınavlar olmak üzere, yabancılara Türkçe öğretimi alanında ölçme-değerlendirme faaliyetlerinin daha iyi yürütülmesinde etkili olacağı düşünülmektedir.

Sonucun, Türkçe yeterlik sınavlarının madde yazımı bakımından durumunu göstermesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Uluslararası öğrencilerin, madde yazımı hataları nedeniyle güvenilirliği ve geçerliği düşük sınavlara girdikleri anlaşılmaktadır. Bu durum değerlendirme aşamasında adayların yanlış yerleştirilmelere tabi tutulmalarına neden olmaktadır.

Yanlış yerleştirmeler, Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurumlarında ve uluslararası öğrencilerde zaman, emek ve para kayıplarına neden olmaktadır.

5.2 Öneriler

Yabancılar Türkçe öğretimi her geçen gün önemi daha fazla hissedilen bir çalışma alanı hâline gelmektedir. Üniversitelerde yabancılar Türkçe öğretimi alanında yüksek lisans ve doktora programları açılmakta, "Türkçeyi yabancı dil olarak nasıl daha iyi öğretebiliriz?" sorusuna cevap aranmaktadır.

Ölçme-değerlendirme yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde üzerinde yeterince durulan bir konu niteliği kazanmamıştır. Alanın çeşitli yönlerine değinen birkaç kitap ve makale dışında yeterli çalışmaya rastlanmamaktadır.

Mersin Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi yabancılar Türkçe öğretimi konusunda deneyimli Türk kurumlarıdır. Yeni açılan ya da öğrenci ve akademisyen sayısı az üniversitelerde uygulanan yeterlik sınavlarının durumu tez örneklemini oluşturan sınavlarla mukayese edilemeyecek düzeyde negatif bulunmaktadır.

Sınavlar eğitimlerin, ilgili alanda ihtiyaç duyulan kazanımları gerçekleştirmeye yönelik yapılıp yapılmadığı, izlenen programın ve ders anlatımının ne düzeyde uygun olduğu yönünde ipucu veren materyallerdir.

Başta Türkçe yeterlik sınavları olmak üzere yabancılara Türkçe öğretimi alanında ölçme-değerlendirmenin mümkün olan en az hata ile yapılması için önerilerimiz:

1. İvedilikle Devlet eliyle eş zamanlı, soruların hazırlanması, sınavın uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinin bir merkez tarafından organize edildiği bir Türkçe yeterlik sınavı yılda 2 kez yapılmalıdır.

2. Türkiye'de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uygulanan sınavlarının geliştirilmesi ve akreditasyonu üzerine çalışan bir merkez oluşturulmasında fayda görülmektedir.

3. Yabancılara Türkçe öğretiminde uygulanan ölçme-değerlendirme araçları alan ve eğitimde ölçme-değerlendirme uzmanları tarafından kontrol edilmelidir.

4. Yabancılara Türkçe öğretimi için ortak amaçların ve kazanımların ayrıntılarıyla belirlendiği nitelikli ve uygulanabilir bir öğretim programı hazırlanmalı ve sınavlar bu programla örtüşmelidir.

5. Yabancılara Türkçe öğretiminde bilgi sahibi Türkçe, Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği mezunu ölçme-değerlendirme uzmanlarının yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

6. Eleştirel bakış açısına sahip bir denetim ekibi kurularak yabancılara Türkçe öğretiminin yurt içi ve dışındaki çeşitli safhalardaki durumu Devlet eliyle ortaya konulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Avrupa Konseyi Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi*. (2012) Frankfurt: telc
- Bahar, M. Nartgün, Z. Durmuş, S. Bıçak, B. (2012). *Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri*. Ankara: Pegem Akademi
- Biçer, N., Çoban, İ. ve Bakır, S. (2014). Türkçe Öğrenen Yabancı Öğrencilerin Karşılaştığı Sorunlar: Atatürk Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar*, 7 (29), s.125-135.
- Birol, C. ve Özbay, M. (Ed). (2013). *Yabancılar Türkçe öğretimi için ölçme değerlendirme soruları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakan, M. (2014). Eğitim Sisteminde Yaygın Olarak Kullanılan Sınav Türleri. Satılmış Tekindal (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme* içinde (s.96). Ankara: Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2005). *Eğitim Sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi.
- Deniz, K. ve Uysal, B. (2010). Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni ve yurt dışındaki Türk çocukları için Türkçe ve Türk kültürü öğretim programı. *TÜBAR*. XXVII, Bahar.
- Ercilasun, A. B. (2012) Başlangıçtan yirminci yüzyıla Türk dili tarihi. Ankara: Akçağ
- Ergin, M. (1983). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- GÖÇER, Ali (2007). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılan Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi”, *Dil Dergisi*, S. 137, s. 30-48.
- Güler, N. (2014). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Güzel. A., Barın. E. (2013) *Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi*. Ankara: Akçağ.
- Hengirmen, M. (1993). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi. *Ankara Üniversitesi Tömer Dil Dergisi*, (10), s.5-9.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Köse, D. (2008). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sınavların hazırlanması ve uygulanması. *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, (139), s.36-47.
- Köse, D. (2007). Ortak Başvuru Metni'ne Uygun Türkçe Öğretiminin Başarıya ve Tutuma Etkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, (18), s.107-118.
- Oğuzkan, F. (1974). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Özçelik, D. (2011). *Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Tekin, H. (2015). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı.

- Turgut, M. F. ve Yaşar, B. (2012). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu (1949). *Dilbilgisi terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türkiye Bursları 1. <http://www.turkiyeburslari.gov.tr/index.php/tr/turkiye-burslari/egitim-icin-turkiye> 02.02.2015 tarihinde alınmıştır.
- Türkiye Bursları 2. <http://www.turkiyeburslari.gov.tr/index.php/tr/turkce-egitimi> 02.02.2015 tarihinde alınmıştır.
- Yılmaz, İ. (2014). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin deyim öğretiminde kullanılmasına yönelik bir inceleme*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- <http://www.yee.org.tr/turkiye/tr/turkce-yeterlik-sinavi> 01.03.2015 tarihinde alınmıştır.
- http://www.alte.org/membership/alte_institutional_affiliates 24.04.2015 tarihinde alınmıştır.

ÖZ GEÇMİŞ

Metin IŞIKOĞLU

Adres : Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi
Yoncalık Yerleşkesi z-30
E-posta : isikoglu@atauni.edu.tr
Cep Telefonu : 0505 961 53 62

Kişisel Bilgiler

Doğum Tarihi : 01.05.1988
Doğum Yeri : Sandıklı
Medeni Durumu : Bekâr
Askerlik Durumu : Tecilli

Eğitim Bilgileri

Lisans ve Tezsiz
Yüksek Lisans : Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmenliği Birleştirilmiş Lisans artı Yüksek Lisans Programı
2010-2011 -Eğitim-Öğretim Yılı mezunu
Tezli Yüksek Lisans : Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türk Dili ve
Edebiyatı Bilim Dalı (Tez dönemi sonu)

İş Tecrübesi

Gazi Üniversitesi Ücretli Öğretim Görevliliği (2011-2012 Eğitim-Öğretim Yılı)
Yunus Emre Enstitüsü Uzman Yardımcılığı (Temmuz 2012- Ocak 2015)
Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma Görevliliği (Ocak 2015-)

Yabancı Dil Seviyesi

61.25 (2012- İlkbahar KPDS)

Özel Tecrübe ve İlgi Alanı

Avrupa Konseyi ve uluslararası dil öğretim standartları ekseninde yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kur, sertifika, seviye tespit, yeterlik sınavlarının hazırlanması ve uygulanması

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ölçme-değerlendirme